

СИЖОПА

ЧАСОПИС ОСНОВНЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ *НЕВЕНА ПОПОВИЋ*

бр. 3, школска 2020/2021. година

Синкопа, часопис основне музичке школе *Невена Поповић*
бр. 3, школска 2020/2021. година

Главни и одговорни уредник:
Мирко Јеремич
email: mirko.jeremic@omsgrocka.edu.rs

Редакција:
Соња Дабић
Зорица Атић
Миња Марчетић
Маријана Калинић
Тамара Костић
Катарина Милосављевић
Ана Јовановић

Захваљујемо се свим ученицима који су својим залагањем и радовима допринели настанку трећег броја школског часописа *Синкопа*.

Издавач:
Основна музичка школа *Невена Поповић*, Београд
Булевар револуције 19 (Гроцка)
011/8500 128
email: omsgrocka@gmail.com

За издавача:
Бранка Ивковић Петронић, директор школе

Фотографије:
<https://unsplash.com>
лична архива наставника и ученика
архива школе

Часопис излази једном годишње

<https://www.omsgrocka.edu.rs/o-skoli/o-neveni-popovic>

РЕЧ УРЕДНИКА

Трећи број школског часописа *Синкопа* конципиран је тако да обухвата велики број едукативних текстова са различитим темама и радове ученика. Посебно сам срећан што ученици школе показују велико интересовање и већ трећу годину заредом се пријављују на конкурс за часопис. Њихови првенствено ликовни радови, а потом и композиције и занимљиве идеје како бити организован, чине важан део *Синкопе*. Јер, овај часопис је упућен ученицима!

У часопису ћете имати прилику да се упознате са композитором Александром С. Вујићем кроз разговор са његовом супругом, да отпутујете у Будимпешту у посету Меморијалном музеју *Франц Лист*, да сазнате нешто више о српској обредној традицији, да прочитате шта вам поручује ученик генерације Растко Ивковић, да боље разумете шта је то страх... и много тога још.

Зароните слободно у овај свет слова!

П.С. Кад год видите подвучену реч кликните на њу и отвориће вам се видео снимак или линк у ком још нешто можете да сазнате.

Мирко Јеремић
главни и одговорни уредник

ИНТЕРВЈУ СА УЧЕНИКОМ ГЕНЕРАЦИЈЕ ШКОЛСКЕ 2020/2021. ГОДИНЕ

Порука коју бих желео да пошаљем је ”Сањајте!”

Бак генерације школске 2020/2021. године био је **Растко Ивковић**, ученик клавира у класи наставнице Маријане Калинић. Растко се током школовања у музичкој школи истакао као вредан ученик који је радо учествовао на концертима и различитим школским свечаностима које је школа годинама приређивала. Поред тога, Растко је учествовао и на многобројним такмичењима. Искористили смо прилику крајем школске године да са Растком поразговарамо и забележимо његове утиске, размишљања о школовању, музици, идејама... Ево шта нам је Растко рекао.

Ове године си ђак генерације музичке школе. Како се осећаш поводом тога?

Осећам се врло почаствовано због тога што сам баш ја изабран поред свих одличних ђака.

Ишао си на много такмичења из клавира. Сматраш ли да ти је то помогло у стицању сигурности када је у питању свирање на клавиру?

Сматрам да сам тада пробио лед, као и да ми је све постало лакше. На првом такмичењу на ком сам учествовао, освојио сам награду и она ми је дала ветар у леђа да учествујем на осталим.

Да ли си волео да идеш на такмичења или си то посматрао као још једну обавезу више?

Знао сам да ће бити више обавеза, али сам волео да се такмичим. Она су била изазов за мене.

Како си донео одлуку да свираш клавир? Да ли је било неког двоумљења између инструмената?

Изабрао сам клавир зато што је мој брат хтео да га свира, а ја сам се двоумио између клавира и гитаре.

А да можеш да свираш неки други инструмент, који би то инструмент био?

Свирао бих гитару јер ми је поред клавира била најзанимљивија. Сваки пут пре часа у учионици бр. 4 узео бих гитару која је била поред клавира и покушао да је свирам. Имао сам добру наставницу која је имала разумевање и пуштала ме.

Како би описао звук клавира?

Звук клавира ми звучи моћно, занимљиво, осећајно, јако. Може да изрази свако осећање.

Сећаш ли се својих почетака у музичкој школи? Какав ти је био осећај?

Осећај је био фантастичан. Било ми је лепо свирати клавир и учити ноте. И на часовима солфеђа и клавира је било занимљиво, на различите начине. Поред тога, упознао сам и нове другаре.

Сећаш ли се самог пријемног испита за музичку школу и како си се тада осећао?

Осећао сам се узбуђено, што ћу ускоро кренути у музичку школу. Нисам имао трему, похађао сам припремну наставу на којој смо се играли и певали и припремили за пријемни.

Како су на тебе гледали твоји другари из основне школе, пошто су знали да свираш клавир и да си успешан у томе?

Моје одељење је пуно ученика који иду у музичку школу, дванаесторо нас. Ићи у музичку школу и није било необично. Обичај је био да ко год оствари неки успех, било у спорту, музици или на неким школским такмичењима донесе бомбоне и почести другаре. Сви смо се радовали успесима а највише бомбонама. Сигуран сам да су били срећни и поносни због мојих успеха.

У ком би правцу волео да иде твоја будућност? Које су ти тренутни планови, жеље?

Нисам још сигуран по том питању али се надам да ћу се бавити програмирањем.

Које такмичење ти је остало посебно драго и у сећању?

Посебно драго ми је републичко такмичење, зато што је оно било прво велико такмичење на коме сам учествовао.

Какав ти је осећај поводом тога што си завршио основну музичку школу?

Осећај је сјајан. Осећам се као да сам научио нови језик.

Да ли је и на који начин музичка школа имала утицај у твом одрастању?

Имала је огроман утицај, у њој сам стекао пуно знања и нових другова.

Да ли би хтео да нам откријеш шта волиш да радиш у слободно време?

У слободно време учим, читам, играм се са друговима, играм фудбал и видео игре.

А коју музику волиш да слушаш?

Волим да слушам највише страну и класичну музику.

Која ти је омиљена књига коју си прочитао?

Волим да читам стрипове, романе и лектире. Највећи утисак су ми оставили *Дневник шоњавка* Џефа Кинија и *Орлови рано лете* Бранка Ћопића.

А која је најгора књига коју си прочитао и која ти се није допада и због чега?

Најмање ми се свидела *Бела Грива* Ренеа Гијоа, зато што је била пуна непотребних описа, а на крају и тужна.

Имаш ли омиљену игрицу коју волиш да играш и због чега и волиш баш њу?

Имам, и то је *Мајнкрафт* зато што има бесконачно могућности у грађењу.

Шта би променио у школи? Шта би волео да школа нуди младима, а тренутно тога нема?

Променио бих распоред часова, једног полугодишта би се учила половина укупних предмета, а друго полугодиште друга.

Коју поруку или савет би послао будућим ђацима музичке школе?

Порука коју бих желео да пошаљем је '**Сањајте!**'.

РАЗГОВОР ВОДИО: МИРКО ЈЕРЕМИЋ

КУТАК ОДСЕКА ЗА СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ

СРПСКА ОБРЕДНА ТРАДИЦИЈА

Аутори: Катарина Милосављевић и Ана Јовановић

Обредна пракса јако је укореењена у традицији српског народа и датира још из времена паганизма (старе религије пре прихватања Хришћанства у којој се веровало у многобожство, а не само у једног Бога). Народ је некада много више ослушкивао природу и околину у којој живи и примећивао да одређене радње поспешују бољитак живота, те су те радње вршене по строгим правилима како би, веровало се, имале ефекат. Српске обредне радње вршиле су се у складу са два циклуса:

- **календарски циклус** (обредне радње које су се вршиле по календару, по празницима како који долази током године)
- **животни циклус** (обредне радње које су обухватале три главна догађаја у животном циклусу, а то су рођење, свадба и смрт)

КАЛЕНДАРСКИ ЦИКЛУС

Обредне поворке

Поворке су организоване групе људи које су у одређено време и по одређеним правилима ишле у опход по селу (обилазиле су све куће у селу), а све са циљем да осигурају плодну и родну, успешну годину. Мушке обредне поворке ишле су зими, а женске лети.

Зимске обредне поворке почињале су од 19. децембра и цео тај зимски период био је посвећен мушким обредним поворкама. У Белој недељи (првој недељи ускршњег поста) долазило је до спајања полова па су учесници обредних поворки били мушки и женски чланови заједнице. Током вршења опхода вршене су разне радње: сакупљање дарова, коришћење ватре која је имала и чистилачку улогу (да очисти тај распусни период месојеђа), а са друге стране да се да до знања прецима да они нису заборављењи, да им се шаље светлост, игра. Циљ тих радњи била је имитативна магија којом се вршило обраћање прецима у жељи да следећи период године, када треба све да расте, буде што успешнији.

У настојећем периоду, после Беле недеље, доминантну улогу имаће женски чланови заједнице, а до састављања полова поново ће доћи тек у време жетве, на јесен.

Једни од најзначајнијих и најзаступљенијих обредних поворки биле су Лазарице и Краљице.

Лазарице
Краљице

ЛАЗАРИЦЕ

Најзначајнији празник у време поста јесте **Лазарев дан - Лазарева субота** који је везан за опход Лазарица. Лазарева субота, или како се још у неким местима назива Врбица пада у претпоследњој недељи Ускршњег поста, која се завршава празником Цвети у недељу. Лазарица или Лазарице подразумева две ствари.

Једна је **опход** - женска обредна поворка која је вршеа уочи или на Лазареву суботу, а друга је **терање змија** - на тај дан се лупало у шерпе и друге металне предмете око куће и певале су се пригодне песме како би се отерале змије што даље од куће. Веровало се да докле се чује бука дотле неће прићи змије. Опход Лазарице везан је за Јужну Мораву и околину, њене притоке, док је терање змија било свуда и почињало је од Тодорове суботе, прве суботе Ускршњег поста.

О самим Лазарицама постоје бројна предања у нашем народу, а најраширеније је предање које повезује опход Лазарица са кнезом Лазаром и његовим сестрама које је Лазар проклео јер су кукале за њим када је погинуо и претворио их у животиње: у кукавицу, ластавицу, а понегде кажу и у змију. Како је кнез Лазар имао две, а не три сестре у ова предања не треба много веровати.

Када су села била пуна девојака, било је више група Лазарица и није ваљало да се оне сусретну. У прошлости долазило је и до сукоба, па и до смрти, а ко ту погине, ту се и сахрањује. Касније се прешло на толерантнији начин мимоилажења, али је Лазарица (или женски Лазар) морала да покрије лице при сусретању. За свој наступ Лазарице су се увек дуго и брижљиво спремале. Некада су те припреме трајале и по неколико недеља.

Поворка се кретала на дан празника у рану зору. Уколико је поворка Лазарица посећивала и суседно село онда је у то село ишла у петак, а у своје село у суботу. Ишло се од куће до куће. Пред сваком кућом Лазар и Лазарица изводили су посебан плес, а остале учеснице су их пратиле песмом којом су изражавале жеље за срећу и напредак куће и укућана.

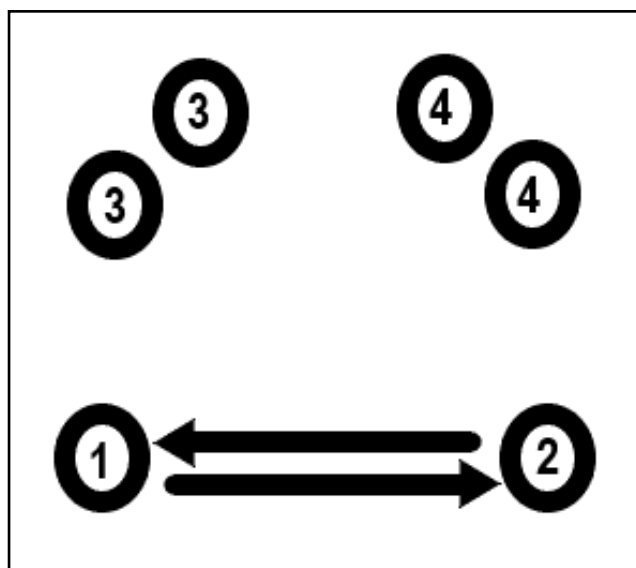
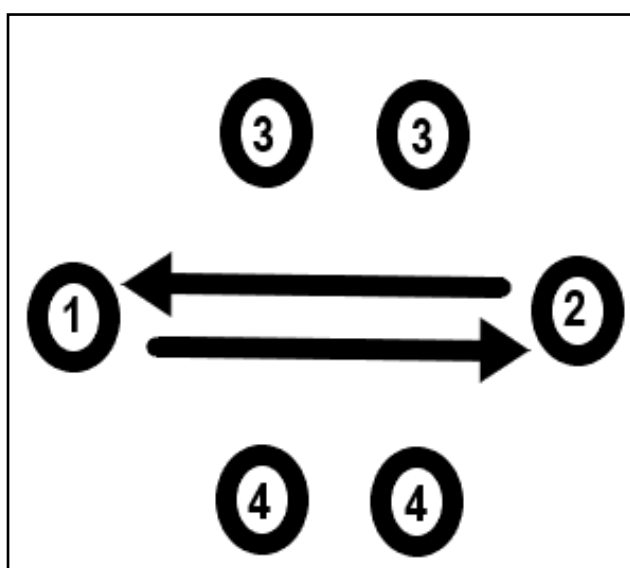
Све песме биле су једногласне, антифоне. Песме су биле прилагођене конкретним приликама, одређеној кући или особи. Било је песама посвећених девојци за удају, младенцима, трговцима, кмету, малом детету, трудници... Када испуне жеље у једној кући домаћица их дарује, највише јајима, и одлазе. Када су задовољне даровима кажу. “Остај збогом невесто, што ни лепо дочека, још по лепо испрати”. Догађало се да их не дарују, а

тада оне говоре неку врсту клетве шта ће домаћини и укућани да раде и куду у наредној години, односно појеле им лошу срећу. Према схватању нашег народа Лазарице су имале за циљ да обезбеде берићет, односно родну и плодну годину и да отерају зле силе и зато их треба примати и даривати. У кућама које су биле у жалост за преминулим чланом породице Лазарице су без уласка у двориште, на путу испред куће по жељи домаћице играле и певале и тада се најчешће изводила пема *Ој, Невене, шестопере*.

ОБРЕДНА ИГРА И ЛАЗАРИЦА

Лазарице из Лесковачке Мораве, Врањског поморавља (сем јужног дела), Лужнице и Нишаве имале су исти играчки облик и углавном два играчка обасца. Један је трокорак, а други ситно поцупкивање, један - два корака лево, па исто у десну страну. Лазар и Лазарица се мимоилазе, а то они називају “стрељају се”.

Лесковачка Морава - постојале су две основне поставке у игри. Док су Лазар и Лазарица играли, односно мењали места, “стрељали се”, остале учеснице су певале песме и носиле корпу за прикупљање поклона.

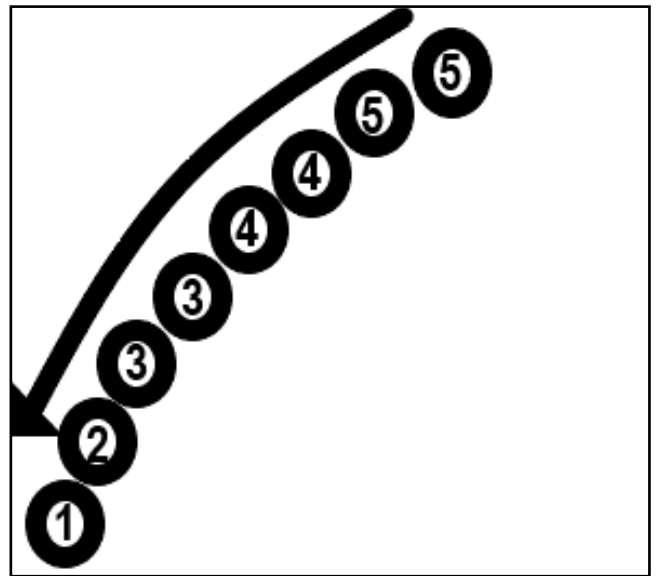
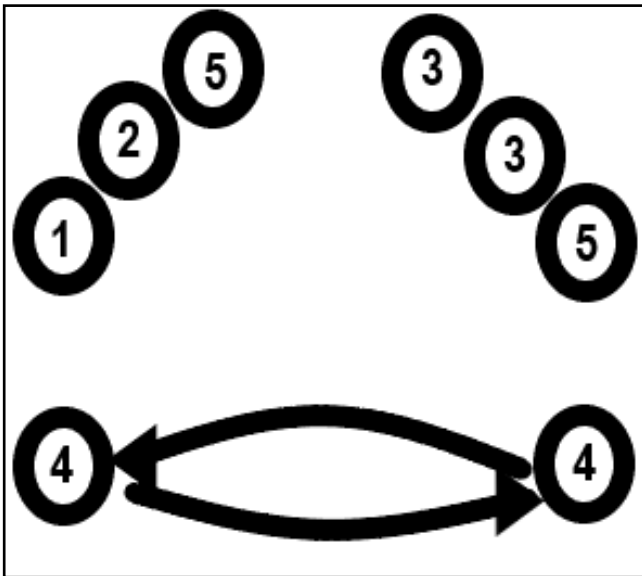

Легенда:

1. Лазар
2. Лазарица
3. Предњарке
4. Задњарке

Пчиња - постојале су две основне поставке за игру и песму Лазарица. У Пчињи су ишли мушки и женски Лазар који су се у првој поставци стрељали, али нису ишли директно као у Лесковачкој Морави, већ су се кретали благо полукружно, док су у другој поставци сви стајали у полукругу и кретали се кораком три корака напред, један назад.

(*косо у десно напред, косо у десно напред, косо у десно напред, косо у десно назад*).

Легенда:

1. Мушки Лазар
2. Женски Лазар
3. Предњице
4. Задњице
5. Крошњарке

У Пчињској поставци Задњице или Крошњарке су имале задатак да носе корпу и сакупљају јаја и пасуљ пред полазак даље.

У крајевима где су у Лазарице ишле Ромкиње морало је да их буде најмање три, игра се састојала од трупкања, кретања напред па се окрене, а од дарова се примало све што се да.

ОБРЕДНА ПЕСМА ЛАЗАРИЦА

У складу са улогом лазаричког обреда, основу тематског садржаја песама чини жеља за напретком домаћинства. Прожете чином добронамерности, срдачности и љубави, лазаричке песме су пригодне, посвећене домаћину, домаћици, невести, детету.

Поетски садржај песама се базира на седмерачком стиху са структуром VII (4+3) уз понављање читавог стиха (пример бр. 1), или уз додавање карактеристичног рефрена ој, Лазаре (пример бр. 3), односно ој, Лазаре. Лазаре (пример бр. 2) чија се структура такође заснива на седмерцу VII (4+3). Мелодија је претежно уског амбитуса и креће се у оквиру интервала велике секунде (пример бр. 1), мале терце (пример бр. 2) и умањене кварте (пример бр. 3). Гради се на основу репетиције тонова како у току стиха (пример бр. 1), тако и у оквиру рефрена (пример бр. 2), и на основу поступног кретања навише или наниже и оквирима претходно побројаних интервала. Осим дистрибутивне дводелне ритмичке поделе (такт 2/4), у лазаричким песмама је подједнако заступљена и троделна подела (такт 3/4), као и појава осминског метра (такт 7/8 и 9/8). Ритмичка специфичност ових примера јесте појава честих промена тактова у току песме, на пример из такта 2/4 у такт 3/4 (пример бр. 3), или из такта 7/8 у такт 9/8 (пример бр. 1).

Soko leti visoko

So-ko le-ti vi-so-ko so-ko le - ti vi-so-ko

Soko leti visoko, soko leti visoko

Soko leti visoko,
Kрила држи visoko,
Pod krila mu devojka.
Ima majka jen puce,
Pod grlo ga nosaše,
Šekerom ga ranjaše,
Vinom ja napojaše,
Pčele vi se rojeja,
Krave vi se teleja,
Ovce vi se jagnjeja.

Пример бр. 1

Ovi dvori meteni

Ovi dvori meteni,
Oj, Lazare, Lazare.

Ovi dvori meteni,
Pomela ih devojka,
Stručkom bela bosiljka

Пример бр. 2

Dobro jutro u kuću

Dobro jutro u kuću,
Oj, Lazare,
Dobro jutro u kuću

Dobro jutro u kuću,
Ovde kuća bogata,
Sa iljadu dukata,
Ovde braća živeju,
Krbloj pare dvaljaju,
A rešetom dukate,
Obmi se Lazare,
Da te lepo darujem,
Dirom, darom, dukatom,
Ponajviše i zlatom,
Mori, Vuko, devojko,
Poteraj mi vukove,
Niz te česte lugove,
„Ne mogu gi terati,
Kose su mi digacke,
Oće da se zamrse,
Na dve kitke, rakitke,
A na treću karanfil.“

КРАЉИЦЕ

Опход **Краљица** је женска обредна поворка која је бројала од седам до петнаест учесница које су биле маскиране и обредно обучене. Краљице су чиниле девојке стасале за удају које су у време одговарајућих празника ишле по кућама и вршиле обредне радње – играле и певале, а за награду су добијале новац. Обредном игром и песмом Краљице обезбеђују плодност и напредак свакој кући коју посете. Виком, звоњавом и оружјем гоне зле силе и демоне из села. Као магијски реквизит користиле су дрвени фалус који је представљао симбол плодности. У народу осим назива Краљица, постојали су и синоними за исти опход: Краљичке, Крајице, Љеље, Краљ, иду у краља, Титовке, Русаље.

Трагови постојања оваквог опхода познати су у многим крајевима. Према времену извођења опхода и учесница дели се у три групе:

1. **Подунавље:** Бачка, Срем и Ђердап; Посавина: Срем, Славонија и околина Београда
2. **Југоисточна Србија:** Нишава, Лужница, Лесковачка Морава, Врањско поморавље, Алексиначко поморавље
3. **Североисточна Србија:** Неготинска и Тимочка Крајина и Хомоље

Поворке из прве групе ишле су на Тројице или Духове, на велики хришћански празник којим се прославља силазак Светог Духа на апостоле у Јерусалиму, 50 дана након Христовог Васкрсења, односно након Ускрса. Поворке из друге групе су ишле на Ђурђевдан који се обележава 6. маја, у Лесковачкој Морави, док су у осталим местима ишле на летњег Св. Николу, 22. маја. Поворке из треће групе такође су ишле на Тројице (Духове), али се умногоме разликују од прве групе јер су у њима могли учествовати и мушкарци и функција им није била опход по селу већ да поврате жене, „падалице“ које су на тај дан падале у транс.

Свима њима заједничко је било да су учеснице девојке стасале за удају и да је најстарија била Краљ. Може се рећи да је опход Краљица код прве две групе био чин иницијације – припреме девојке за удају.

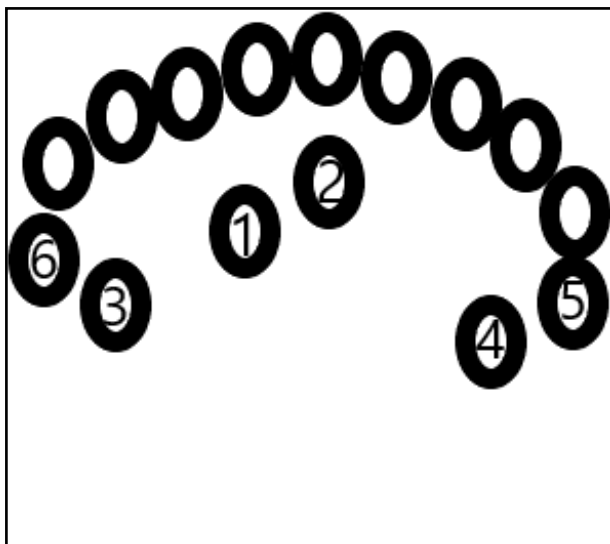
Песме која су пратиле опход Краљица карактерише да када су песме у шеснестерцу јавља се рефрен љеље, а када су песме у осмерцу или десетерцу онда се јавља рефрен ладо.

Најстарији опис забележио је Вук Стефановић Караџић, који је описао Краљице из Остружнице (код Обреновца):

Поворку чини петнаест девојака, а главне личности су: краљ, краљица, барјактар и дворкиња, док су остале певачице и играчице. Ишле су у време Тројица (или Духова), као и све Краљице из прве групе.

Према Вуковим подацима, права песма им је била:

Краљице, банице,
Устај те прошетај
Од двора, до двора

Вук истиче да су играле у полукругу чији је облик био на “подобину српа”. Коловођа је био краљ, а улогу заврћкола (кеца - последњи играч у колу) имао је барјактар. Коло се кретало у лево. Ни краљ ни барјактар нису били спојени са колом већ су самостално стајали на крајевима, окретали се око своје осе и обилазили са спољне стране коло и мењали стране, а при сусрету су укршатали краљев мач и барјак. За то време док се игра и пева краљица седи на столици, а изнад ње стоји дворкиња.

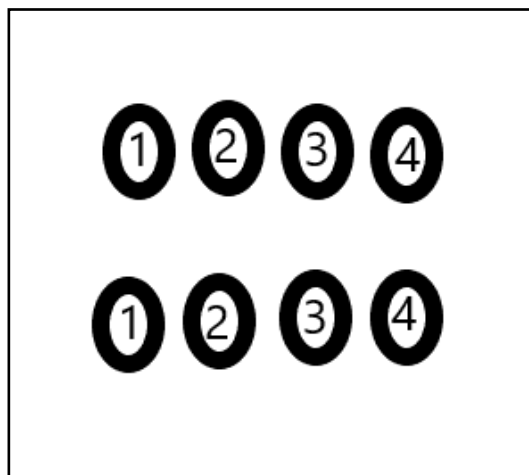
Легенда:

1. Краљица
2. Дворкиња
3. Барјактар
4. Краљ
5. Коловођа
6. Заврћколо

Друга позната поворка из прве групе јесте поворка **Буњевачких Краљица**. Поворку је чинило осам девојака свечано обучених које су на главама имале круне од цвећа и мачеве у рукама. Поворку су чиниле: прве две - придњаци, друге две - сабљари, треће две - краљица и дивер и четврте - стражњаци. Играле су у две наспрамне линије само са поцупкивањем.

Легенда:

1. Придњаци
2. Сабљари
3. Краљица и дивер
4. Стражњаци

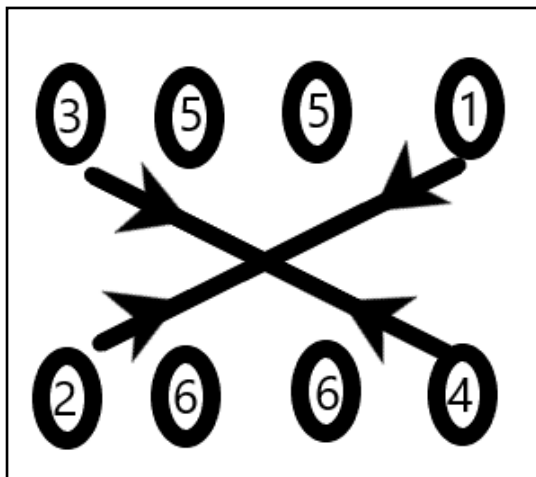
Постоје и други описи Краљица из различитих места, сваке су биле по нечему специфичне и другачије али им је функција била иста.

Краљице из Војводине из 1959. године.

Из друге групе Краљица најбоље је сачуван опис из Лесковачке Мораве, где су у опход Краљица ишло на Ђурђевдан. Поворку у **Лесковачкој Морави** су чинили: краљ, краљица, барјактар и барјактарка и четири певачице. Све поворкама из

друге групе, изузев из Лужници, су имале барјактара. Строго се држало у тајности ко је лево - женски, а ко десни - мушки барјактар. Већу "моћ" су имали десни барјактари. Барјаци су прављени од платна: црвено, бело и зелено, затим су се додавали прапорци (звончићи) и цвеће. Краљеви су имали шешире и дрвене сабље.

Игра се изводила у четвркама, па се назива **Играње у крст** - размењују се, стрелају се у крст, укрсте се и замене стране. Цела игра се састојала из трупкања, поскакивања са ноге на ногу и мењања места.

Легенда:

1. Краљ
2. Краљица
3. Барјактар
4. Барјактарка
5. Предњарке

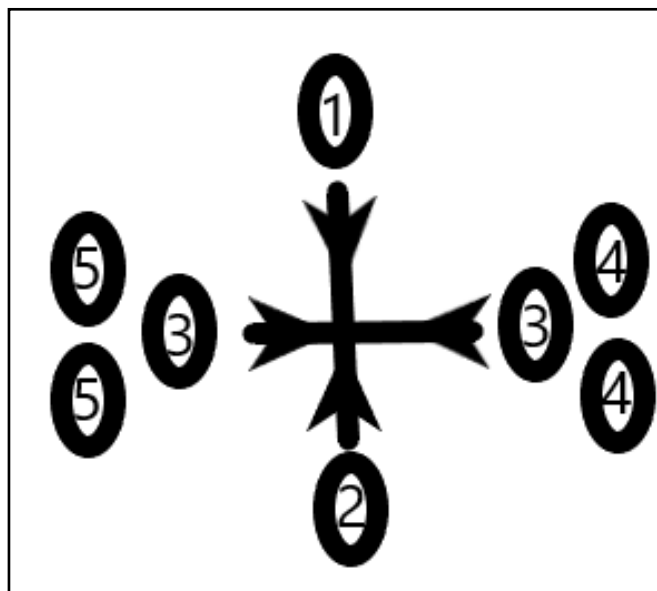
6. Задњарке

Напомена: Предњарке и задњарке су 4 певачице које певају у антифонији краљичку песму док остале учеснице играју.

Све друге краљице из друге групе имале су следећу играчку форму:

Легенда:

1. Краљ
2. Краљица
3. Оне које проигравају
4. Предњарке
5. Задњарке

У Лужници су се понегде јављали барјаци. Уместо барјака или мачева ношене су марамике. Краљице из Лужнице су после Другог светског рата промениле назив у Титовке и уместо стиха “Краљ краљицу надигра” певале су “Ми смо војска титова”, због чега их нико није прогањао и најдуже су се одржале.

Све до сада поменуте Краљице изводиле су се уз пратњу песме. Припреви (рефрени) су били: љељо, ладо, ладај ла, ој, убава мала момо, краљ краљицу надигра или ми смо војска Титова.

Трећа група Краљица умногоме се разликује од поменутих. Постоји прича да су се у прошлости сукобиле две групе Краљица и изгинувши све оставиле су проклетство женама из североисточне Србије да у време Духова (Тројица), падају у транс (несвест) из кога их може повратити једино играње Краљица. Жена у трансу називала се падалица или русаља.

Поворку чине **три краља и три краљице**. Краљеви могу бити момци или ожењени мушкарци, а краљице су девојке. Игру Краљица прати свирање карабљица - гајди. Поредак у колу које играју око падалице: први је краљ који носи јатаган, до њега је прва краљица, па други краљ, па друга и трећа краљица и на крају трећи краљ са јатаганом (сабља, мач). Када три пута обиђу око падалице онда је дижу са тла. Први и трећи краљ направе мост изнад падалице, обрћу је, дају јој разне напитке, затим опет играју око ње, па је одводе на воду где поново играју око ње, умивају је и онда је враћају свести. На крају падалица ига са њима у колу. Код треће групе Краљица нема песме.

Без обзира на њихову магијску улогу у народу, текстови краљичких песама се заснивају на љубавном, породичном и пригодном садржају. Заступљена версификација стихова је шестерац са симетричном структуром VI (3+3) (пример бр. 1), потом шестерац са асиметричном структуром VI (4+2) уз додавање карактеристичног рефрена љељо (пример бр. 2) и осмерац са симетричном структуром VIII (4+4) уз додавање специфичног рефрена ладо, ладо (пример бр. 3). Амбитус мелодије се креће у оквиру интервала мале терце (пример бр. 3), чисте кварте (пример бр. 2) и чисте квинте (пример бр. 1). Иако се мелодије претежно граде поступним покретом навише и наниже, јављају се и специфични терцни скокови навише на почетку мелодије (пример бр. 2) и наниже на крају (пример бр. 1 и 2). Једногласни примери (пример бр. 1 и 2) засновани су на дистрибутивном ритму дводелне поделе (такт 2/4), док антифони једногласни пример који изводе две групе девојака (пример бр. 3) представља рубато ритам, најстарији тип извођења традиционалних песама.

Пример бр. 1

Mi selu idemo

Mi se - lu i - de - mo, mi se - lu i - de - mo, lje - ljo

Mi selu idemo,
Mi selu idemo, lje ljo

Mi selu idemo,
Selo od nas biži,
Mi mu ne idemo,
Da ga rastužimo,
Već mu mi idemo,
Da ga veselimo.

Пример бр. 2

Divojka je Krista

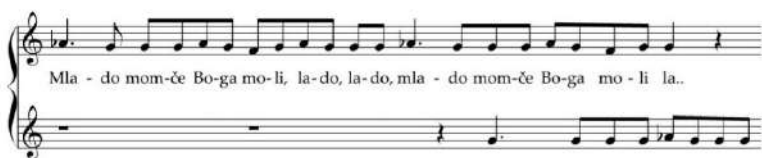
Di-voj-ka je Kri-sta, lje-ljo Ro-da bo-ga - to - ga, ro - da bo-ga to-ga, lje-ljo

Divojka je Krista, ljeljo
Roda bogatoga,
Roda bogatoga, ljeljo

Divojka je Krista,
Roda bogatoga,
Bogati je prose,
Što prstenje nose,
Sva je braća daju,
A najmladi ne da, al' najmladi ne da,
Nije moja sela,
Još konja dorasla,
Već je moja sela,
Bila pa rumena,
Mlada i zelena,
Da u kolo ide,
Da u kolu igra,
Da se z društvom sigra,
Da u kolu pleše,
Da marame veže.

Пример бр. 3

Oj, ubava mala moma

Mla - do mom-če Bo-ga mo-li, la-do, la-do, mla - do mom-če Bo-ga mo - li ..

Mla - do mom-če Bo-ga mo li..

Oj, ubava mala moma, *lado, lado*
Mlado momče Boga moli, *lado, lado*
Daj mi Bože, što te molim, *lado, lado*
Pretvori me u sitan biser, *lado, lado*
Rasipi me pred kladenče, *lado, lado*

ТРАГОМ КУЛТУРНИХ ИНСТИТУЦИЈА СРБИЈЕ

У претходна два броја представили смо по једну културну институцију, како бисмо скренули пажњу на њено постојање и њену делатност. Међутим, овог пута смо се одлучили да представимо три значајне позоришне куће у Србији - Народно позориште у Београду, Српско народно позориште у Новом Саду и Опери и театар Мадленианум у Земуну.

Народно позориште у Београду

Народно позориште у Београду је једно од најпознатијих и најрепрезентативнијих институција у Србији. Оно је специфично због тога што окупља три гране позоришне уметности: оперу, драму и балет. Народно позориште је основано 1868. године, на месту тадашње Стамбол капије. Представе се одигравају на Великој сцени и на сцени *Раша Плаовић*. Историјат настанка Народног позоришта почиње још од 1842. године, када је постојала жеља да се у Београду оснује стално професионално позориште. У том периоду, Народно позориште се налазило у Космајској улици на броју 51, у гостионици *Код енглеске краљице*. Прва представа која је изведена у Народном позоришту на том месецу била је представа *Ђурађ Бранковић* Кароља Оберњака. Данас се тај датум слави као Дан позоришта. Залагањем Љубитеља народне просвете и Позоришног одбора организовано је прикупљање прилога за изградњу нове зграде која се данас налази на Тргу републике. Прилоге су дали и кнез Александар Карађорђевић, капетан Миша Атанасијевић и Влада Кнежевине Србије. Ентеријер позоришта је остварен по узорима на италијанска позоришта. Таванице су биле улепшане раскошним украсом са позлатом. Краљевска ложа је била украшена драперијама и круном. То је мало о историји ове институције.

Данас, она окупља уметнике глумце, оперске певаче и балетске играче, те различите представе могу да се одгледају. [Кликом на овај линк](#) можете да прочитате нешто више о Народном позоришту и да откријете још неке ствари које вас интересују.

Српско народно позориште у Новом Саду

Најстарије професионално позориште у Србији представља Српско народно позориште које је основано 1861. године у Новом Саду. Крајем 18. века је у Војводини постојала извесна пракса позоришта у виду аматерских представа, када је Нови Сад добио јавно позориште у Његошевој улици. Међутим, крајем 1860. године Јован Ђорђевић, српски књижевник, објављује своје текстове у прилог оснивању

Српског народног позоришта у Новом Саду, тадашњем центру Аустроугарске монархије. Заједничким снагама Светозар Милетић, Стефан Брановачки, Јован Ђорђевић и Јован Јовановић Змај су успели да оснују професионални театар под именом које и данас носи - Српско народно позориште. Тадашњи задатак позоришта је било националног карактера и требало је да негује и шири националну мисао и народни језик, да упознаје публику са народном прошлошћу и да подстиче домаће писце у циљу уздизања српског народа у Хабзбуршкој монархији. Прве изведене представе у СНП-у су биле: *Пријатељи* Лазара Лазаревића и *Мушки метод и женска мајсторија* Лајоша Кевера. Као и Народно позориште у Београду и Српско народно позориште у Новом Саду окупља три гране умености: оперу, балет и драму. [Кликом на овај линк](#) можете да се упознате детаљније са радом овог позоришта.

Опера и театар *Мадленианум*

Опера и театар *Мадленианум* је прва приватна опера и позоришна компанија, како у Србији, тако и у југоисточној Европи. Основала га је Мадлена Цептер, а име *Мадленианум* потиче од њеног имена.

Мадленианум је основан 25. децембра 1997. године, а прва премијера је изведена 26. јануара 1999. године у згради у којој се претходно налазила друга зграда Народног позоришта у Београду. Међутим, након седам година рада и пет година различитих фаза реконструкције, 19. априла 2005. године, потпуно реновирано и обogaћено здање отворило је своја врата за јавност. Зграда *Мадленианума* налази се у старом градском језгру Земуна, који представља култно-историјску целину изузетног значаја. У овом позоришту се приказује опера, балет, концерти, као и драмске представе. На овај начин *Мадленианум*

представља трећу уметничку институцију у Србији, поред претходне две, која окупља три гране уметности - балет, драму и оперу.

Оно што је важно да знамо о *Мадлениануму* је чињеница да њега финансира у потпуности приватно лице које се у свету уметности зове мецена. Мецена је

особа која је богата и која жели да помаже уметност. Током историје било је на хиљаде и хиљаде мецена. То су некада давно били краљеви и грофови који су желели да у својим дворцима имају музику, музичаре, драмске, балетске и оперске представе. Једна од најпознатијих таквих породица је породица Естерхази на чијем је двору Франц Јозеф Хајдн провео цео свој радни век компоњујући музику специјално за њих. Примера има много, а

споменимо још и принца Лудвига који је великодушно спонзорисао извођења опера Рихарда Вагнера, па чак платио и изградњу позоришта Рихарда Вагнера у немачком граду Бајројту. Данас такође има много мецена. Њихова улога је била увек веома значајна јер су помагали да се музика и друге уметности изводе и да не зависе само од воље публике и тога да ли ће или неће доћи на концерт/представу.

Кликом на овај линк можете сазнати нешто више о *Мадлениануму*.

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ ГРОЦКА - ИНСПИРАТИВАН РАД У РАНЧИЋЕВОЈ КУЋИ

АУТОР: ЗОРИЦА АТИЋ, ДИРЕКТОРКА УСТАНОВЕ

Гроцка, вековима стара варош крај Дунава, богата је природним лепотама и бројним културно-историјским добрима. Један од драгоцених споменика културе с краја 18. века, Ранчићева кућа у Гроцкој, варошка је кућа Београда и Србије, бележи око 4 деценије разноврсне културне намене, а од 2008. године домаћин је Центру за културу Гроцка, установи културе општине Гроцка.

Ранчићева кућа

Стара кућа је имала среће да доживи ревитализацију у културно-туристички објекат: Завод за заштиту споменика културе града Београда 1966. године доноси Решење којим се кућа ставља под заштиту Завода и уписује у Регистар споменика културе града Београда као споменик од великог значаја за друштвену заједницу, да би укупни конзерваторско-рестаураторски радови на њој били обављени почетком 70-тих година 20. века. У међувремену се за кућу заинтересовао и чувени научник проф. др Александра Ђ. Костић, који је у Гроцкој имао летњиковац, и на имању у Дубочају открио богат археолошки локалитет. Године 1982. у адаптираној Ранчићевој кући - након опремања простора витринама, и уређења окућнице у парковску површину - отворен је Завичајни музеј Гроцке у оквиру тадашњег Народног универзитета Гроцке.

Дубочајска збирка палеолошких, археолошких, нумизматичких и других ископина проф. др А. Костића са око 200 одабраних експоната, које је овај знаменити човек и научник поклонио општини Гроцка 1978. године, била је стална поставка Музеја. Поред сталне поставке, у кући и њеној пространој

башти одржаване су изложбе, концерти, трибине и радионице - баш као и данас, те је Завичајни музеј иступао као својеврсни културни центар. Но кућа након рестаурације није адекватно одржавана, и већ крајем 80-тих је тражена нова обнова крова, да би 90-тих година, када се урушавала и некадашња Југославија, била под кључем и убрзано пропадала, а Дубочајска збирка повучена. Ранчићева кућа је санирана тек 2002/3. године иницијативом утицајног Војислава Вокија Костића, сина Александра Костића, а под покровитељством Завода за заштиту споменика културе града Београда и Скупштине града Београда.

Године 2007. за кућу се интересује Секретаријат за културу града Београда, са циљем да додели објекат тек основаном Центру за културу Гроцка. Центар за културу Гроцка је основан 2006. године ради обављања делатности културе од значаја за град Београд – односно, организовања културних и образовних програма на територији градске општине Гроцка. Ранчићева кућа прелази у власништво града Београда, а млада грочанска установа културе 2008. постаје њен нови корисник. Оснивачка права су потом 2015. године са Града Београда пренета на општину Гроцка, а стара варошка кућа 2016. године постаје и званично седиште установе културе.

Своју основну делатност Установа данас реализује у широком пољу савремене културе, самостално и у сарадњи са другим културним и образовним институцијама.

Циљна група установе су првенствено становници општине Гроцка. Као посебна и веома значајна подгрупа, имајући у виду податке о многољудности и просечној старости становника, намећу се деца и млади као најбројнији и најосетљивији корисници, а који су уједно носиоци културних вредности друштвене заједнице и њена будућност.

Имајући у виду околности рада и особености средине у којој делује, улога Центра је веома значајна, са комплексним и савим специфичним захтевима. Отуд је установа свој рад профилисала у више програмских и едукативних целина намењених деци, младима и одраслима.

Један од основних циљева Установе јесте изградња сопствене, локално-аутентичне

стратегије рада и развоја, отворене за учешће, сугестије и потребе друштвене заједнице којој служи. Као стратешке циљеве и приоритете у раду Установе издвајамо: едукацију локалне заједнице, рад на заштити културног наслеђа Гроцке, изградњу публике-корисника културе, развој културне понуде за децу и

младе, развој капацитета Установе, одрживост културних садржаја, и посебно развој сарадње Установе и културног сектора на националном, регионалном и међународном нивоу.

Своју основну делатност Установа реализује у широком пољу савремене културе, самостално и у сарадњи са другим културним и образовним институцијама, као што су основне школе на територији општине Гроцка, средња школа у Гроцкој, основна музичка школа у Гроцкој, бројни музеји и установе културе града Београда и Србије, издавачи, али и цивилни сектор.

Заоставштине двојице знаменитих људи - Илије Гаршанина и др Александра Ђ. Костића

Илија Гаршанин

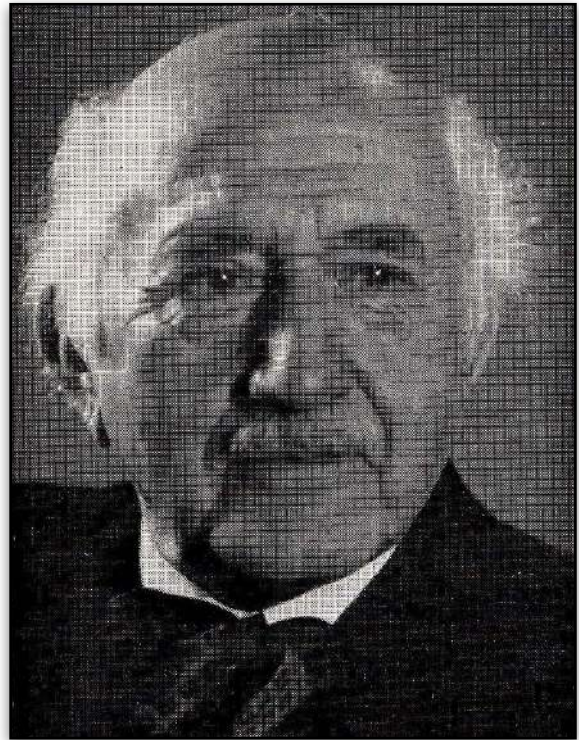
Залагањем општине Гроцка и Центра за културу, и драгоцени легат професора Костића који је овај научник поклонио општини Гроцка, после паузе од готово две деценије поново је јавно изложен 4. октобра 2018. године. У оквиру амбијенталне целине *Грочанска чаршија* и простора библиотеке *Илија Гаршанин*, среле су се заоставштине двојице знаменитих људи – успомена на државника и најзнаменитијег Грочанина **Илије Гаршанина**, чијом је заслугом средином 19. века основана прва јавна грочанска библиотека, и збирка научника проф. др **Александра Ђ. Костића**, обogaћена личном заоставштином

Споменик културе Ранчићева кућа, седиште установе, поред непоновљиве тоpline свог традиционалног дома располаже и са 14 ари негованог дворишта парковског типа које се с пролећа оспе маслацима и тратинчицама. Ова питома башта са рустичним столовима и клупама у хладу мирисних липа и столетних ораха, са старим бунаром на чекрк као сценографијом, користи се као летња музичка сцена, радионичарски простор и галерија на отвореном.

Пружајући подршку и ствараоцима са територије општине, установа организује садржајан ликовни и галеријски програм, реализује богату концертну сезону и позоришна гостовања, едукативне радионице за најмлађе, инсистирајући на квалитету садржаја и бележећи велику посету и интересовање за свој рад. Поред развоја културне понуде за децу и младе, њима намењених конкурса, пројеката и разноврсних креативних радионица које укључују и осликавање јавних површина, Установа посебну пажњу усмерава промоцији и заштити богатог културног наслеђа Гроцке.

Значајан број програма установа реализује управо у простору старе варошке куће, заштићеног споменика културе, претварајући мане малог и ненаменског, некада стамбеног простора у непоновљиве предности, које овој малој али агилној установи културе дају особеност и аутентичност.

Предност коришћења културног добра установи пружа димензију културно-туристичког и ходочасничког места, које посећује како локално становништво, тако и бројни домаћи и инострани гости. Центар за културу Гроцка спаја традиционално и модерно, културну баштину са савременим програмима, едукујући посетиоце и градећи нову публику.

др Александар Ђ. Костић

Део Легата др Александра Костића

У ПОСЕТИ МЕМОРИЈАЛНОМ МУЗЕЈУ ФРАНЦА ЛИСТА

ПИШЕ: Мирко Јеремић

БЕЛЕШКЕ ИЗ ДНЕВНИКА

23. јул, Будимпешта (Мађарска)

Радовао сам се овом дану јер је то био дан када сам испланирао посету Меморијалном музеју Франц Лист који је посвећен једном од највећих мађарских композитора. Поред Франца Листа, ту спадају и Золтан Кодаљ и Бела Бартоқ. Ако шеташ Будимпештом и уколико те занима да пратиш имена улица,

Улазна врата зграде

као што мене занима на пример, схватио сам да је веома лако приметити ова три имена. И то не само у именима улица, већ и у именима знаменитих радњи. Пре две године када сам био у Будимпешти изненадило ме је откриће Музеја историје музике Мађарске у ком су сачувани рукописи, инструменти, дневници и личне ствари Беле Бартока и Золтана Кодаља. Мађари веома цене своје уметнике, то може да се види свуда.

Но, будим се ујутру око 10 сати и прво што ми пада на памет је: "Данас Франц Лист!" Осећам велико узбуђење. Доручкујем. Још једном проверавам мапу да се не изгубим, мада сам себи кажем да то није могуће јер је Будимпешта постала мој град. Када сам у њему - у њему живим. Излазим из стана, затим из зграде и скрећем лево да ухватим

тролејбус 29 који ће ме одвести близу музеја. Док чекам тролејбус размишљајам куда би ме 29-ка одвела у Београду, а сада тим истим бројем идем ка Листу. Занимљива коинциденција лежи у томе да 29-ком углавном идем кући када сам у Београду.

СТИЖЕ тролејбус, улазим унутра и пратим пажљиво станице. Стижем на своју станицу и излазим. Меморијални музеј Франц Лист се налази у улици Vörösmarty бр. 35. Сам музеј је позициониран на углу са мојом омиљеном улицом Andrassy којом се често возим метроом или шетам и гледам предивне

мале виле богатих мађара, страних амбасадора. На самом врху ове улице позиционирана је Амбасада Републике Србије. Да не постоји огромна ознака за

Биста Франца Листа

Листов музеј, никада не бих помислио да се он ту налази. Међутим, видим да се ту такође налази и истраживачки центар посвећен Францу Листу. Отварам тешка дрвена врата и улазим у обичан ходник. Пратим степенице и помишљам једну ствар - овуда је некада Лист корачао. Долазим до врата музеја. Отварам их и прво што запажам је огроман Листов портрет, а затим концертни клавир у центру једне собе. Обраћам се продавцу карата, купујем карту, улазим у просторије. Предамном се налази централна просторија која је некада била просторија у којој је Лист примао госте. Са леве стране се некада налазила соба за ручавање, а са десне стране је огромна просторија која је представљала Листову радну собу и собу за спавање. Моје очи лутају свуда и прикупљају све што могу да виде. Све је позлаћено, старо, богато, препуно различитих ствари, фотографија, слика, портрета, партитура... ах.. магично заиста.

Прво одлазим у просторију десно где је Лист некада радио и спавао. У њој се налази Листов кревет, два велика плакара са много партитура различитих композитора, Бетовенова биста, Листове личне ствари попут штапа који је користио, затим мантила, ципела. Међутим, најдивнија ствар је Листов радни сто у који је уграђен мини клавир са само две октаве. Он је ту некада седео, компоновао своја дела и преписивао их. На столу се налази неколико Листових рукописа, налив перо, фотографије њега и његове супруге и, наравно, Рихарда Вагнера. Рихард Вагнер је иначе био Листов зет, будући да је оженио Листову ћерку Козиму. Окрећем се да гледам око себе шта још могу да приметим. Долазим до прозора који гледа ка Andrassy улици и ту застајем. Проводим неколико минута гледајући кроз прозор и размишљајући како је некада ту на истом месту Лист стајао и исто тако гледао кроз прозор кроз који ја гледам сада. У једном тренутку, мом личном, сусрећу се давна прошлост и садашњост - нешто што мене опчињава. Међутим, одлучујем да кренем даље.

Радни сто са клавиром

Кревет Франца Листа

Излазим натраг у собу за пријеме, обилазим око клавира и гледам различите фотографије и пропратне текстове који говоре о многобројним Листовим ученицама. Издвојене су оне најуспешније. На једном месту читам о томе како је Лист, који је иначе био запослен на Музичкој академији у Будимпешти, одбио да прима плату за тај свој посао сматрајући да је његова дужност да помогне најталентованијим пијанистима, а не да од њих наплаћује часове. Такође сазнајем и то да је у своју класу примао само најбоље студенте. Још много података ми пролази кроз главу које сам чак касније и заборавио јер сам био под великим узбуђењем.

Одлазим у трећу просторију где се налази много различитих клавира различите величине и намене. Ту се налазе Листови портрети и намештај који је користио. На једном од текстова сазнајем да је већину намештаја добијао од својих студенткиња које су у њега биле заљубљене, а да је неколико клавира направљено специјално за њега. Музика у позадини ми мало смета. Питам се што нису изабрали неку бољу композицију.

Бетовенова биста

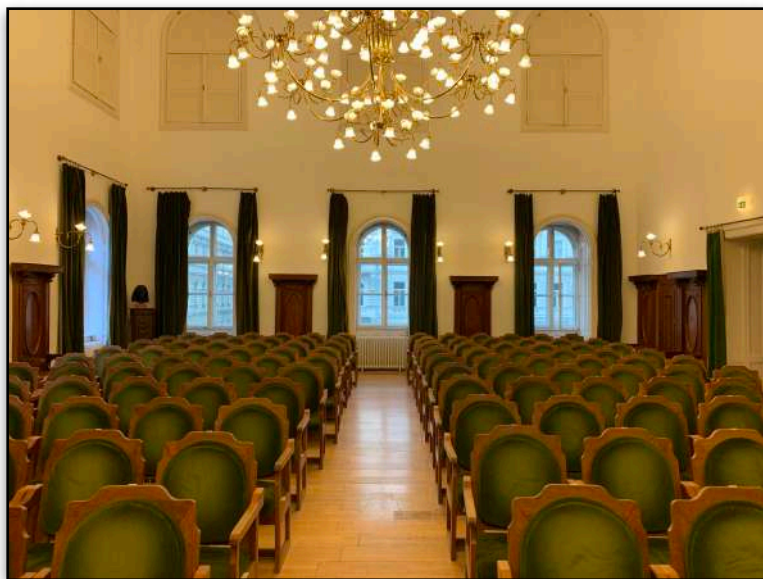

Листов клавир на ком је свирао

Шетам кроз музеј л е в о - д е с н о , фотографишем, снимам телефоном, па опет лево-десно и тако у бескрај. Не желим да одем, не желим да изгубим ни један тренутак, не желим да не приметим ни једну ситницу. Желим све да упијем.

У једном тренутку ми прилази човек са блитератнице и пита ме да ли желим да ми покаже још једну просторију. Ја пристајем питајући се шта ћу сада видети. Отвара бела врата, спроводи ме унутра и улазим у једну велику пространу дворану у којој постоји сцена и на њој клавир. Дрвене столице са зеленом пресвлаком стоје поређане и окренуте ка клавиру. Господин ми објашњава да је то концертна дворана коју је Лист изградио у оквиру свог стана како би могао да свира концерте сам

или са својим студентима. Концерти су се одржавали суботом у 10 часова, а та традиција је настављена и данас. Тако да сваке суботе у 10 часова може да се одслуша неки концерт током концертне сезоне. Остајем запањен величином дворане која је, за прилике једног приватног стана, велика. Фасцинантно ми је да то и даље постоји. Проводим и у овој просторији неко време, фотографишем и снимам. Потом схватам да је

Концертна дворана

прошло доста времена и да је време да завршим посету музеју. Враћам се назад, пролазим још једном кроз просторије и припремам се за одлазак.

Док се припремам за одлазак кроз главу ми пролазе различите ствари и сећања, знања и емоције које сам имао према Листу, а које су сада постале још јаче.

Док пишем ове редове, већ је касно увече. Не успевам да до краја пренесем емоцију, али то ми није ни битно. У својој глави осећам све и видим и даље све.

Листова дневна соба са многобројним портретима

МОЈ ИЗБОР МУЗИКЕ

Питали смо наставницу клавира Маријану Калинић да нам открије коју музику она воли да слуша у слободно време и да нашим читаоцима препоручи неколико композиција. Ево композиција које је она препоручила.

- Сергеј Рахмањинов - Прича о каменом цвету, балет (Rachmaninoff - *The Stone Flower*)

Када сам била мала родитељи су моју сестру и мене често водили на оперске и балетске представе у **Народно позориште у Београду**. Много сам волела да гледам, за мене тада, чаробне и раскошне костиме и сценографију и слушам певљиве мелодије. Сваки пут када оркестар огласи камертон А и светла се угасе осећала сам како постајем део те фантазије. Слушајући све те дивне композиције, изражајне певаче и очарано гледајући спретне и изражајне балетске играчице и играче несвесно сам разумевала музику и све промене у карактеру, темпу, оркестрацији... Тада сам мислила да су певачи и играчи неопходни као додатно разумевање композиција а касније сам освестила да су плес и певање природан след музике.

Мислим да се слушајући и гледајући балет вежба боље разумевање музике и буђење музичке маште. Послушајте и погледајте балет **Сергеја Прокофјева** према уралској бајци *Камени цвет* и постаните бар на кратко део те фантазије.

Прича о каменом цвету је осми и последњи балет овог руског композитора. Завршио га је готово пред смрт а премијерно извођење свог балета није ни доживео. Прича је смештена у пределу уралских планина.

Опис радње балета

Каменорезац, Данило, сања да направи вазу од полудрагог камена - Малахита - која ће приказати и заробити лепоту правог цвета. У селу се слави веридба Катарине и Данила. На слављу се појављује негативац ове приче, бахати и пијани управитељ имања Севериан, који тражи да му Данило преда вазу коју му је он поручио да направи. Незадовољан својим делом Данило одбија да му је испоручи. Разјарен због његове непослушности Севериан подиже бич на Данила, али Катарина храбро стаје између њих. Поред Катаринине лепоте

Севериан заборавља на вазу и покушава да преотме Данилову вереницу... на срећу, неуспешно.

Данило зна да Краљица Бакарне планине поседује тајну камена и да влада подземним богатством. Он се неће смирити док ту тајну не сазна. Приказујући се Данилу мало као гуштер мало као Госпа Малахита, Краљица Бакарне планине мами га у своје краљевство и драго камење постаје живо у Даниловим очима. Краљица Бакарне планине се заљубљује у талентованог уметника и не жели да га изгуби.

У међувремену, Катарина тужно ишчекује повратак свог вољеног Данила. Севериан покушава да је освоји силом али га Катарина истерује. Решена да потражи Данила Катарина креће на пут. На пијаци среће Севериана који опет покушава да је отме али је народ брани. Севериан је тада суочен са тајанственим незнамцем од чијег погледа му се ноге претварају у камен. Свом снагом се опире тој чаролији и прати странца. Пошто је стигао на Змијско Брдо схвата да је пратио Краљицу Бакарне планине. Севериан је моли за опроштај али она је неумољива и Севериан под њеним чинима пропада кроз земљу.

Катаринина потрага је доводи до Змијског брда. Она моли Краљицу Бакарне планине да пусти Данила. Ганута Катаринином љубављу, верношћу и неустрашивошћу Краљица Бакарне планине пушта Данила на слободу и двоје заљубљених се враћа у село.

Предлажем снимак Бољшој Театра подељен на 7 линкова од по 15 минута. [Кликните овде да отворите линк ка YouTube-у.](#)

Упутство за слушање уз сваки линк:

Линк бр. 1

Балет почиње Увертиром на чијем почетку чујемо тему (мелодију) Краљице Бакарне планине. Обратите пажњу на динамику и на композиторов избор инструмената који је изводе. Тему започињу гласни

лимени дувачи својим реским звуком које у средњем делу замењују нежнији тонови дрвених дувача (флаута и кларинет). Тиме је, по мом мишљењу, Прокофјев хтео да дочара двојну природу Краљице: као моћног, чаробног створења и у исто време неухватљиве жене-гуштера.

Тема Краљице траје 4 минута и баш непосредно пре дизања завесе је

смењује Данилова тема која је очигледно више лирска, певнија, нежнија и, по мом мишљењу, мало народно обојена (причамо, наравно, о руској народној музици), а њу изводе гудачи. Од 5:10 минута нас композитор упознаје и са темом Каменог цвета која је везана уз Данилову на тај начин показујући његову опчињеност тим драгим каменом.

Од 7:16 минута на сцену излази Катарина праћена својом темом. Пробајте да запамтите ту мелодију, сретаћете се са њом у току балета код скоро сваког појављивања Катарине. Катаринина тема је везана за тему њихове љубави (од 8:05 минута) и за тему њихове среће (од 9:40 минута). Те три теме су тако испреплетане и повезане, скоро сливене у једну мелодију, због Катаринине јаке везаности за Данила, њене пожртвованости и велике љубави према њему.

После тога почиње народно весеље, слави се Катаринина и Данилова веридба. Славље се наставља у другом линку.

Линк бр. 2

У другом делу славље прекида Севериан. Обратите пажњу на промену у карактеру, динамици, боји и темпу музике у том делу док је присутан Севериан на сцени. По његовом одласку атмосфера, тј. музика постаје тиша, мирнија, одсвирана вишим тоновима, али нестаје плесни карактер са весеља.

Препознајете ли мелодију која се јавља од 12. минута? Ако не,

послушајте опет сами почетак балета јер она најављује Краљицу Бакарне планине.

Обратите пажњу и на кореографију. Како плеше балерина која игра лик Катарине а како балерина-Краљица? Какво им је држање, покрети тела и руку? Примећујете ли да плес Краљице има у себи чак и акробатске елементе са више скокова? То све, наравно, није случајно. Кореографијом се показују како намере и радња тако и карактери ликова. И костимографија је различита у односу на то који свет се приказује (народни или чаробни).

Линк бр. 3

У трећем делу Данило се налази у чаробном свету подземља у који је доспео слепо пратећи Краљицу Бакарне планине. Краљица му показује лепоте планине и сво драго камење заједно са Малахитом. Данило је опчињен лепотама. Драго камење је персонификовано балеринама. Приметите како музика губи народну обојеност. Композитор се окреће форми валцера који није у руској традицији.

Линк бр. 4

После, отприлике, пола минута почиње Увертира за други чин. Обратите пажњу на мелодију којом почиње. Сећате ли се када сте је први пут чули? Ако не, послушајте опет 1. линк од осмог минута. Пошто сте упоредили мелодије пробајте да замислите шта нам композитор говори. О чему тада размишља, за коју сцену нас припрема? Даље,

пробајте да бар првих 7-8 минута не гледате снимак него да само слушате и пробате да замислите шта се дешава у току те музике, затим исти вратите на почетак и одгледајте. Да ли сте били близу са вашом замисли те музике?

Катарина тугује у четвртом делу и присећа се срећних тренутака са Данилом. Обратите пажњу како музика прати те промене у њеном расположењу. Даље у сцени Севериан упада покушавајући да натера Катарину да га заволи, музика постаје гласнија, одсвирана дубљим тоновима уз сталну ритмичку пратњу дубоких контрабаса тиме стварајући већу напетост.

После те сцене (од 8:30 минута) креће сцена народног весеља - *Уралска рапсодија*. Много је забавна и за слушање и за гледање. *Уралска рапсодија* траје до краја овог и на почетку (до 0:26 минута) следећег, петог линка.

Линк бр. 5

Од 1:16 минута излази Катарина на сцену праћена опет својом темом.

Сећате ли се када сам вам саветовала да је запамтите? (линк бр. 1 од 7:16 минута) Исто се дешава и од 13:13 минута. Између појављивања Катарине се одвија наставак весеља праћен "Циганима". Мелодије које прате Циганске плесове обилују е г з о т и ч н и м - и с т о ч њ а ч к и м хармонијама, молским тоналитетима и синкопираним ритмом. Између два "Циганска плеса" је и Северианов брзи-пијани плес. Севериан поново напада Катарину али је народ спашава. (крај линка бр. 5. и почетак линка бр. 6)

Линк бр. 6

Препознајете ли мелодију која се јавља од 0:16 минута? На сцену излази Краљица Бакарне планине прерушена у сељанку и одвлачи Севериана у своје краљевство где он на крају пропада у земљу. Краљица га кажњава због његове бахатости, незаситости и грубости. Од 5:30 минута почиње 3. чин. Катарина прати Духа ватре све до Краљице планине (линк бр. 7).

- Сергеј Рахмањинов - *Пепељуга*, балет (Rachmaninoff - *The Cinderella*)

Пошто сте гледајући и активно слушајући овај балет још боље повезали ваш слух са маштом опробајте се на још једном балету од истог композитора - Сергеја Прокофјева.

Машта је важан део човекове природе који је понекад успаван и занемарен. Уз машту боље разумемо музику а уједно је музика и подстиче. Шта боље буди машту него бајке?

Препоручујем слушање и гледање једне познате бајке *Пепељуга*. У питању је истоимени балет Сергеја Прокофјева. Искористите све увиде које сте стекли слушањем претходног балета и употребите их у активном слушању *Пепељуге*. **[Кликните овде за линк ка балету Пепељуга.](#)**

Одслушајте делове из истог балета и зведене другачијим инструменталним саставом - два клавира. Да ли вас иста музика коју сте слушали у извођењу оркестра

асоцира на иста расположења? **[Кликните овде за линк ка балету Пепељуга.](#)**

- Сергеј Рахмањинов - *Концерт за клавир и оркестар бр. 3, први став* (Rachmaninoff - Concerto No. 3 for piano and orchestra, I movement)

После ових вежби за буђење маште одслушајте следећу композицију која није програмског карактера (није компонована према неком садржају) и пробајте да измаштате неку причу. Композиција је *Концерт за клавир и оркестар бр. 3, први став* Сергеја Рахмањинова. **[Кликните овде за линк ка концерту.](#)**

- Xavier Montsalvage - *Canto Negro*

Сматрам да су емоције исказане музиком лако разумљиве у балету зато што их прати покрет. Велика помоћ у препознавању емоција које је композитор хтео да дочара музиком је ако се оне отпевају. Зато мислим да је корисно слушати што више певаних

композиција у извођењу изражајних певача. Слободно певајте уз снимке ако вас инспиришу.

Све следеће песме изводи иста певачица-мецосопран - **[Ћећилија Бартоли](#)** (Cecilia Bartoli).

За почетак једна шаљиво-подругљива песма. Пре него што је одслушате, упознајте се са текстом песме. **[Кликните овде за песму Canto Negro.](#)**

¡Yambambó, yambambé!
 Repica el congo solongo,
 repica el negro bien negro.
 congo solongo del Songo
 baila yambó sobre un pie.
 Mamatomba,
 serembé cuserembá,
 El negro canta y se ajuma.
 el negro se ajuma y canta.
 el negro canta y se va.
 Acuemem e serembó
 aé,
 yambó
 aé.
 Tamba, tamba, tamba, tamba,
 tamba del negro que tumba,
 tamba del negro, caramba,
 caramba, que el negro tumba,
 ¡Yambá, yambó, yambambé!

¡Yambambó, yambambé!
 Конго-солонго пева,
 прави црнац пева.
 Конго-солонго из Сонга
 плеше "јамбо" на једној ноzi.
 Mamatomba,
 erembé cuserembá,
 црнац пева и напија се.
 црнац се напија и пева.
 црнац пева и одлази.
 Acuemem e serembó
 аé,
 уамбó
 аé.
 Бум,бум,бум,бум,
 бум од црнца који се тетура,
 бубањ црнца,карамба,
 карамба,како се црнац тетура,
 ¡Yambá, yambó, yambambé!

- Франц Шуберт - *Mio ben ricordati* (Franz Schubert - *Mio ben ricordati*)

Затим једна тужна-меланхолична песма композитора Франца Шуберта.

Mio ben ricordati,	Сети се вољена,
Se avvien, ch'io mora:	ако се деси да умрем:
Quanto quest' anima	како те је ова душа
Fedel t'amò.	верно волела.
E se pur amano	И ако хладни пепео
Le fredde ceneri:	може да воли:
Nell' urna ancora	у урни
T'adorerò.	ја ћу те волети.

[Кликните овде за линк ка песми Франца Шуберта.](#)

- Антонио Вивалди - Armatae face et anquibus (Antonio Vivaldi - Armatae face et anquibus)

Пробајмо и са једном борбеном Антионија Вивалдија!

Armatae face et anguibus
a caeco regno squallido
furoris sociae barbari,
furiae, venite ad nos.

Morte, flagello, stragibus
vindictam tanti funeris
irata nostra pectora
duces docete vos.

Наоружанио својим бакљама и змијама,
из вашег мрачног лажног краљевства
ви окрутни еуфорици,
фурије, дођите нама.

Са вашим бичевима, смрћу и покољем,
водите и учите,
наше бесне груди
да освете смрт тако великог генерала.

[Кликните овде за линк ка песми Антонија Вивалдија.](#)

- Ђоакино Росини - Milagnero tacendo (Gioachino Rossini - Milagnero tacendo)

Колико је музика важна и колико утиче на емотивни и садржајни контекст композиције показује следећа песма, заправо четири различите песме истог композитора на исти текст. Ђоакино Росини је написао чак шест различитих композиција на исте стихове Пијетра Метастазија потврђујући тиме своју крилатицу - *Музика пре речи!*

Прва верзија на овом линку ([кликните овде](#)) је са тужном конотацијом, следећа је огорчена, а последња шаљива.

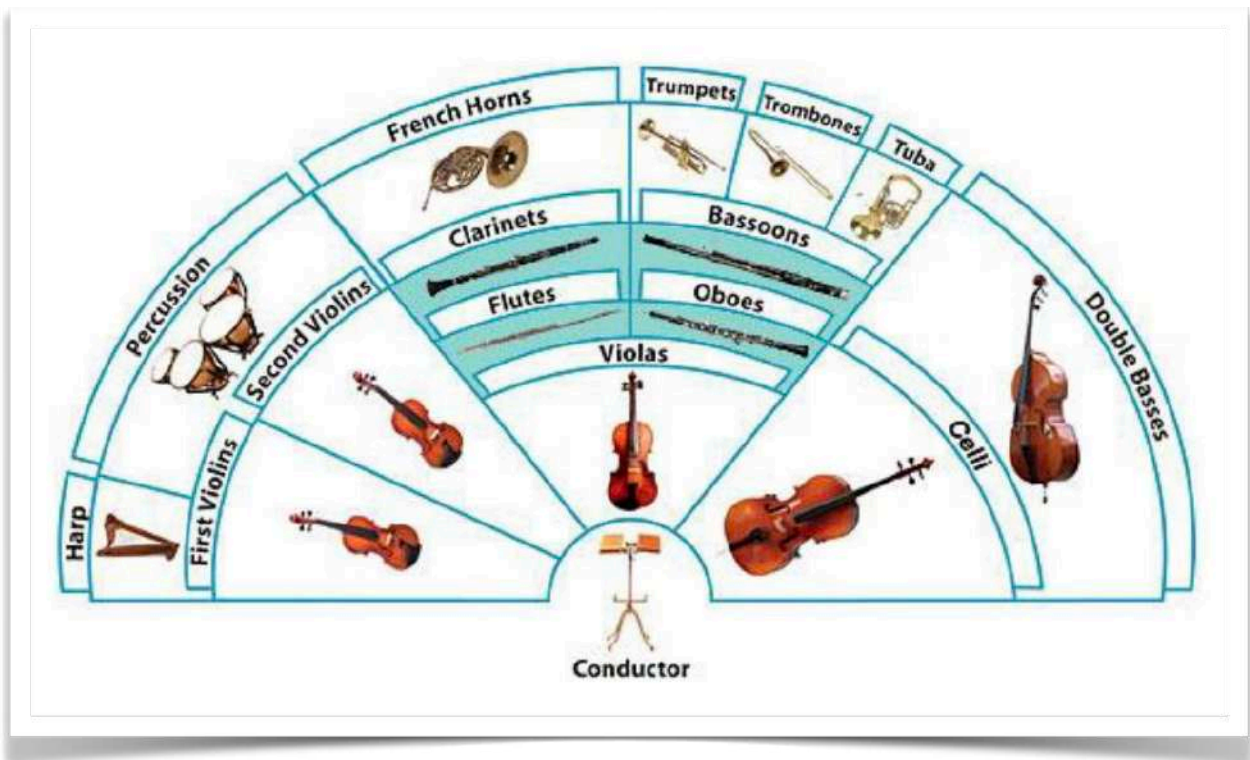
На следећем линку ([кликните овде](#)) је иста песма са пркосно-плесном нотом.

Mi lagnerò tacendo
della mia sorte amara,
Ma ch'io non t'ami, o cara,
non lo sperar da me.
Crudel,
farmi penar così!
Mi lagnerò tacendo
della mia sorte amara,
Ma ch'io non t'ami, o cara,

Жалићу се у тишини
на моју горку судбину,
али да те не волим, драга,
не очекуј од мене.
Сурова!
Зашто пушташ да патим!?
Жалићу се у тишини
на моју горку судбину,
али да те не волим, драга,

non lo sperar da me.
Crudel,
farmi penar così!
Crudel!

не очекуј од мене.
Сурова!
Зашто пушташ да патим!?
Сурова!

Положај инструмената у оркестру.

СТЕВАН СТОЈАНОВИЋ МОКРАЊАЦ

Значајни музичар у српској култури

Аутор: **Тамара Костић**, ученица VI разреда

Стеван Стојановић Мокрањац

јесен 1873. Мокрањац прелази поново у Београд имавши на уму намеру да тамо заврши школовање. У томе је и успео са врло добрим успехом. Али, Мокрањац није могао да занемари музику и остави је при страни. Стога, Мокрањац се јавио Београдском певачком друштву. Ту је био примљен као члан друштва. Након завршене средње школе,

Стеван Стојановић Мокрањац рођен је у Неготину 1856. године као девето дете у породици. Име Стеван добио је по оцу који је преминуо трећи дан након његовог рођења. Недуго после овога, умирали су му и браћа и сестре, што је нажалост у том добу била честа појава. Мокрањац је остао само са мајком Маријом и братом Васом. Надимак Мокрањац добио је по свом родном месту, односно селу Мокрање, одакле потиче његова породица.

Године 1862. уписује први разред основне школе у Неготину, али већ следеће прелази са мајком у Београд, где наставља своје школовање. Како су године пролазиле, Мокрањац је све више и више упознавао музику селивши се из Неготина у Београд и из Београда у Неготин, учио о њој и уживао у њој.

Мокрањац је, иако је био средњошколац, радио у Неготинском певачком друштву. У

Кућа Ст. Ст. Мокрањаца у Неготину
40

Мокрањац уписује Филозофски факултет, али се не проналази у томе.

Године 1874. председник Београдског певачког друштва је био Стева Тодоровић. Тодоровић се залаже (1877) да Мокрањац добије стипендију за школовање у иностранству, да би проширио своје музичко знање. Али због тадашње политичке ситуације у земљи, Мокрањцу неће бити још пуне две године одобрена стипендија. Због настале ситуације, Мокрањац се враћа у свој родни крај. Након толиког Тодоровићевог залагања, Мокрањцу се 1879. одобрава стипендија за стидије у Минхену. Тамо уписује музичку академију.

На академији га је, након извесног времена, дочекала велика неприлика; губитак новчаних средстава, неплаћена чланарина, изостанци са предавања, и губитак стипендије. Мокрањац се трудио да, након свега што се збило, још допринесе својој каријери. Постаје диригент певачког друштва у Београду. Тај хор је временом постао још познатији широм Европе.

Унутрашњост куће Стевана Стојановића Мокрањца

Године 1884. јавно први пут изводи своју *Прву руковет* која носи назив *Из моје домовине*. Исте године објављује и своју *Другу руковет*. Мокрањац има укупно четрнаест руковети, а петнаесту није завршио. Како неки стручњаци процењују, најлепша је *Десета руковет* у коју је укључена веома позната песма *Биљана платно белеше*.

Након Моктрањчеве смрти:

-српска музичка школа, коју је Мокрањац основао, је добила име *Мокрањац*

-Мокрањчева породична кућа у Неготину је претворена у музеј и музички центар.

-његов родни град од 1965. године у Неготину слави Мокрањчево име тако што се сваког септембра у његову част одржава такмичење у хорском певању и фестивал под називом Мокрањчеви дани

Мокрањац се данас сматра оцем српске музике и најзначајнијим музичким ствараоцем српског романтизма.

Фестивал Мокрањчеви дани

Да ли сте знали?

Да ли сте знали да се лик Стевана Стојановића Мокрањца налази на новчаници од 50 динара?

ИНТЕРВЈУ СА...

Катарином Фаркаш, наставницом клавира

СУШТИНА МОГ УЧЕЊА ЈЕ ДА ДЕЦА ЗАВОЛЕ МУЗИКЕ И ДА БУДУ СПОСОБНИ ДА ДОНОСЕ САМИ СВОЈ СУД О МУЗИЦИ.

Кренимо од почетка. Реци нам како си почела да се бавиш музиком? Шта те је на то подстакло?

Моја прича није уобичајена и не могу да кажем да сам одмалена знала да ћу се бавити музиком (смех). Наиме, иако сам рођена у Крагујевцу, живела сам у Аранђеловцу. Моја мама је сматрала да би сестра и ја требало да испробамо све врсте уметности, спорт и језике. Са отприлике девет година сам приватно почела да учим свирање хармонике и тако сам завршила два разреда хармонике. Потом су родитељи купили клавир, па сам часове клавира имала такође приватно код Алојза Хочеvara. Испите сам полагала ванредно, све док се у Аранђеловцу није отворила музичка школа. Тада сам завршила шести разред клавира као редовни ђак музичке школе. Средњу школу сам уписала у Крагујевцу и то на теоретском одсеку. Занимљиво је да сам толико лоше свирала клавир, да они мене у Крагујевцу нису хтели да приме на инструментални одсек. Међутим, ја сам се заинатила и припремала се да следеће године поново изађем на пријемни, када сам га и положила. С пресељењем у Београд, пребацила сам се у музичку школу *Станковић* у класу наставнице Драгане Ману – Зиси. После тога је уследио Факултет музичке уметности (класа Александра Шандорова), а потом и специјалистичке студије камерне музике у класи Оливере Ђурђевић.

Са којом си се музиком сретала у детињству? Коју врсту музике си волела да слушаш у том периоду живота?

То је био искључиво рок и панк. Нисам имала много сусрета са класичном музиком. Додуше, у Аранђеловцу постоји фестивал Мермер и звуци и ту је било прилике да се чује класична музика, али сви моји другари су у том тренутку слушали Ролингстонсе, Дејвида Боувија, Екатарину Велику, Електрични оргазам и сл. Класична музика је дошла касније, у средњој школи.

Пребацимо се сада у садашње време и реци нам шта данас волиш да слушаш од музике? Можеш ли нам рећи како се избор музике променио од детињства до данас?

Данас волим да слушам симфоније, пре свега класичне симфоније Моцарта или Бетовена на пример. Бетовенова *Пета симфонија* је дело које највише волим да чујем, посебно трећи и четврти став. Променило се много тоа од времена мог одрастања. Тада је музика некако имала мелодичност, певљивост, разноврстне емоције које су могле да се осете. Данас имам осећај да је све прилично једнолично и монотono. Међутим, могу да кажем да волим да слушам француске или шпанске модерне балете.

Шта ти мислиш, на који начин би деца требало да буду упозната са музиком? Да ли неко треба да их учи о томе или децу треба пустити да сама истражују?

Требало би да истражују сама свакако, међутим, свако дете мора да научи од некога слова, да би могло да истражује литературу. Тако је и са музиком. Потребно је упутити дете у различите стилове и жанрове и имати аргументацију зашто је нешто добро и зашто је нешто потребно слушати.

Навешћу један пример из праксе. Последњих неколико година сам држала предавање Музика владар емоција у оквиру Пријатеља деце општине Гроцка и било ми је занимљиво да сагледам како деца размишљају о музици и колико су они свесни чињенице да музика може да утиче на њихова психичка стања. Било ми је фантастично када сам схватила да постоје неки жанрови за које нисам ни знала да постоје. Схватила сам да оно што деца гледају или слушају у овом моменту они повезују са друштвеним статусом и количином новца коју тај извођач поседује. То је парадоксално, али је тако. Друштвено је прихватљиво да се изводи музика која не поседује квалитет, али они који изводе ту музику се сврставају у групу успешних људи на основу пара или аутомобила. То нема везе једно са другим.

Постоје ли неки изазови са којима си се сретала у раду са ученицима, било музичке или неке друге природе?

Увек постоје ситуације у којима се ученици засите бављења музиком. Они тада не желе да се баве свирањем, желе да се баве другим активностима. У тим тренуцима је потребно пронаћи мотивацију, направити креативан приступ рада са тим ученицима. Некада се дешава да он буде успешан, а некада не.

Шта су те ученици научили, а шта мислиш да си ти њих научила?

Од ученика сам пре свега научила да будем стрпљивија него што јесам. Али за то учење су потребне године искуства и висок ниво толеранције. Научила су ме да сваком ученику приступам на другачији начин. Осим тога што дођу на час клавира, они некада дођу на час и са својим проблемима, па се тада час претвори у разговор о неким потпуно другим темама. Оно што се ја трудим да њих научим јесте да буду упорни и истрајни и да схвате да свака препрека може да се прескочи и да сваки проблем има решење.

Шта је то што се трудиш да највише развијеш код ученика када је у питању музика и свирање клавира?

Највише се трудим да осамосталим ученика. Најважније ми је да након шест година дружења са мном сваки ученик може да узме било коју композицију коју жели да свира и да може да је прочита, препозна ознаке за темпо, динамику и артикулацију... Без обзира колико је он био добар свирач, да по завршеној музичкој школи буде самосталан.

.На који начин иновираш наставу клавира?

На много начина. Својевремено сам пронашла неке композиције за клавир осморушно и десеторучно. Те композиције су изводили моји ученици. Њима је то јако интересантно јер се друже, такмиче. Такође, у неким ситуацијама имам једну малу дарабуку у учионици коју, када неки ученик чека да му почне час у основној школи, он добије да ритмом прати ученика који свира клавир у том тренутку. То може да покрене ученике да буду активнији у раду. Битно ми је да могу да користе и друге инструменте, као на пример Орфов инструментаријум.

ДАНАШЊИ РАД СА ДЕЦОМ ЈЕ СКОРО ИДЕНТИЧАН КАО И РАД ОД ПРЕ ЧЕТРДЕСЕТ ГОДИНА

Шта је то што замераш образовном систему, а шта је то што мислиш да је добро?

Ах, замерам му најпре гомилу папирологије. Бављење музиком је креативан посао, а наставник данас троши много енергије на документацију. Замерам и то што се не улаже новац, односно што се не утиче на образовање музичких талената, што се не гради више простора у којима же се изводити музика. Замерам му и то што чекамо четрдесет година да се сазида зграда Факултета музичке уметности. И на крају, замерам и то што је данашњи рад са децом скоро идентичан као и рад од пре четрдесет година. Исте су форме и формуле држања часова.

Што се тиче доброг – не знам шта да кажем.

Каква су твоја размишљања о деци и њиховом одрастању у оквиру школског система који тренутно влада? Мислиш ли да деца заиста добијају практична знања која им могу бити од користи у животу и у њиховом професионалном раду?

Мислим да су деца феноменална и мислим да су деца жељна знања, жељна активности и жао ми је што је код нас управо због тог образовног система целокупан терет њиховог развоја препуштен наставнику. Тако да долазимо до тога да колико је наставник креативан, у толикој мери ће и деца напредовати. Деца су сјајна и то видим са сваком новином коју уведем у своју наставу. Они то врло радо прихватају. Дошла сам до закључка да им превише дајемо на тацни и да их од свега штитимо. Нисмо ни свесни колико су они заиста способни.

Који ти је најважнији циљ у предавању градива?

Суштина мог учења је да деца заволе музике и да буду способни да доносе сами свој суд о музици.

Које су, по твом мишљењу, карактеристике успешног ученика?

За мене је успешан ученик организован ученик. То је ученик који је стекао радне навике. Моји најуспешнији ученици нису били они најмузикалнији, већ они који су били најодговорнији према раду. То је врло интересно.

МИСЛИМ ДА СУ ДЕЦА ФЕНОМЕНАЛНА И МИСЛИМ ДА СУ ДЕЦА ЖЕЉНА ЗНАЊА

Иако радим кратко у овој музичкој школи, приметио сам да се трудиш да са ученицима имаш доста ваннаставних активности. Шта је то све што сте до сада радили и како ученици реагују на те активности?

Ученици обожавају ваннаставне активности. То су, у случају мене и мојих ученика, активности које су везане за свирање клавира и музику. У овом тренутку морам да се сетим следећег. Док сам била на специјализацији, моја професорка ме је научила да музика мора да буде једноставна, лепа и да није неопходно одсвирати све ноте, али да је битно изазвати емоцију код онога ко слуша. Она је музику доживљавала као начин живота и нешто у чему треба уживати. Када сам мало сазрела као наставник, почела сам да организујем ученике у камерне ансамбле и схватила сам да они уживају у томе и да им је то опуштање у односу на друге обавезе.

Сетићу се само неких пројеката. Поменућу *Пирате са Кариба*, затим програм за турнеју по Русији у ком су учествовали и хор и ансамбли. Пре три године сам заједно са основном школом осмислила аранжман за руску песму *Коњ* коју је изводила плесна група из основне школе, а пратио их је камерни

ансамбл. То је било веома лепо и то ми је најдражи пројекат који сам радила са својом децом. Волим када се спаја покрет и музика.

Да имаш слободу да креираш школу по сопственој жељи, како би она изгледала? Пустите машти на вољу.

Да имам слободу да креирам музичку школу по сопственој жељи један део наставе бих пренела у природу. Колико год то изгледало необично, за најмлађи узраст бих покушала да повежем музику са звуцима из природе. На тај начин бих желела да осветим да сваки звук може бити и јесте музика. Увела бих обавезно свирање неког инструмента за сву децу, јер сматрам да је добро за психу. Све моје ваннаставне активности би постале обавезне наставне активности.

Разговор водио Мирко Јермић

Катарина Фаркаш

ПЕДАГОШКИ КУТАК

АУТОР: СОЊА ДАБИЋ, ПЕДАГОГ

НА ИСПИТ БЕЗ СТРАХА

Сви имају нелагоду пред важан испит. Чак и одрасли, јаки и сигурни у себе нервирају се пред прелазак на нови посао, пред одбрану докторске дисертације, па и пред сопствену свадбу. Страх нас нагони да се приберемо, мобилишемо све своје снаге, да покажемо најбољи резултат за који смо се спремали и за који смо способни. Зато не треба да тежимо да се ослободимо страха уопште. Као и све што нам је дала природа, он има своју намену и може бити користан. Али, постоји и други страх — који паралише, одузима снагу, од кога се ноге одузимају. При томе, од страха пред испите углавном болују управо они који добро уче и који се боје, не да падну, већ да не добију довољно добру оцену.

Најкарактеристичнија црта тог страха је његова неадекватност ситуацији. Треба само да полаже испит инструмента, а осећа се као да га очекује смртна казна. То говори о томе да се у стварности човек не боји испита већ значења које даје успеху или неуспеху. Ако ослушнемо себе, можемо да „уловимо“ мисао која прати сличне нападе страха.

„Ја нисам ни за шта способан, чак ни да положим испит из солфеђа“.

„Уопште нисам оправдао наду родитеља, они ће се ужасно изнервирати.“

„Гори сам од свих.“

Те мисли навиру тако брзо, и на њих смо толико навикли, да их човек уопште не примећује. Такве мисли се зову **аутоматске**. Чак и ако успемо да „ухватимо“ аутоматску мисао, веома ју је тешко оспорити. Ученик говори себи: „Па ја стварно лоше свирам, уопште нисам талентован, родитељи ће се заиста изнервирати“. **Иза аутоматских мисли увек стоје одређена уверења, представе о себи и свету.** На њима треба радити. За почетак треба фиксирати мисао која изазива страх, записати је или поделити са неким у кога имамо поверења (другом, сестром, родитељима...). Потребно је потом да мисао проценимо здраво, критички. Да ли ја заиста нисам ни за шта способан? Значи ли двојка из солфеђа да дете није ни за шта? Да ли бих ја о ученику који је добио јединицу или студенту који је пао испит рекао да је

„најгори на свету?“ Трезвена анализа показује да паничне мисли не могу да издрже никакву критику.

Метода одапете стреле

Поред самоуништавајућих, страх изазивају и „апокалиптичне“ мисли: „То је крај“, „Готово је, ухваћен сам“, „Ја то нећу преживети“. У таквој ситуацији помаже метода „одапете стреле“. Удаљавајући се од ужасавајућих мисли, поставите себи питање:

- „И шта онда?“ или „И шта то значи?“ а када одговорите, поновите питање поново и то неколико пута.

На пример, добра ученица која се спрема да упише Филолошки факултет, нервира се:

- „Ужас! Добићу тројку из математике.“
- „Па шта онда?“
- „То ће бити једина моја тројка у књижици?“
- „И шта онда?“
- „Она ће остати заувек, не могу да је поправим!“
- „И шта ће то значити?“
- „Да, у ствари – ништа. Ништа није страшно. Кога на Филолошком факултету занима моја оцена из математике? На крају крајева то не вреди оволике секирације.“

Ако страх уопште не да мира и смета да се јасно мисли, корисно је замислити да се бојиш не ти, већ твој друг. Како га умирити? Како помоћи да нестану уништавајуће мисли о себи? На крају остаје само да се сетимо да је друг — ја сам.

Прелазак из сна на јаву

Рад са „уништавајућим“ мислима и тражење њихових слабих тачака ефикасно смањује страх. Уместо њега долази уверење да је из математике ипак само контролни или испит, а не провера права да се живи и назива човеком чак ако од те оцене зависи добијање дипломе. Пушкин је уосталом из математике имао двојку. Самопоуздање на испиту и у вези са тим, резултат може се поправити ако у својој свести створимо слику успеха и поверујемо у њу. Најбољи тренутак за то је — **прелазак из сна на јаву**, прелазно стање када свест излази из дремежа, али су очи још затворене. У том тренутку треба јасно замислити слику: ја самоуверено и одлично одговарам, мени је

све јасно у глави, говорим јасно и прецизно, допадам се себи и осећам задовољство од свог одговарања. Важно је не само видети ситуацију са стране, већ осетити тренутак радосне сигурности у успех. Онда ће мозак и тело запамтити ту слику и поновити је на испиту. На дан испита треба замислити себе као опругу или стрелу на веома затегнутој тетиви. Сав уложени труд, сва знања су сада испресована унутра, треба их само ослободити у одреженом тренутку (одапети стрелу или опустити опругу).

Ученик често види испит овако: сто је барикада. С једне стране опасан и и моћан испитивач. На другој ја, слаб и јадан. Та слика је тако јасно исписана на човековом лицу да је он буквално намеће професору, и он се, чак и ако је у природи добар и мирољубив, невољно укључује у игру под називом „неравноправна битка“. Ситуација се може изменити. Предстоји испит из

предмета у коме има много тога занимљивог. Постављено питање, то је само занимљив проблем. Испред мене је човек који је посветио живот датој дисциплини и управо са њим је најбоље разговарати о томе. Па, разговараћемо. Важно је прећи од слике „професор са својим питањима против мене“, на слику „професор и ја заједно против питања“. Не треба чак ни мислити

о оцени, већ о теми разговора, разговарати као млађи колега са старијим, изразити сопствено мишљење, делити утиске. Може се чак и поставити питање професору, само наравно, не оно што улази у круг обавезних знања, већ о нечему другом. Важно је не глумити такав став, већ стварно тако мислити и осећати. Тако ће се ситуација на испиту изменити као чаробним штапићем. За време одговора нећемо осећати ужас већ надахнуће и речи професора: „Доста, одлично“, изазваће чак жаљење што се све тако брзо завршило.

Правилно расположење помоћи ће да изађемо на крај с допунским питањима. Ако немате спреман одговор, најпре размислите. Јер можда је неко на то питање већ одговарао, значи, можете да поновите. Ако је у глави празно — поново се сетите правила: питање је толико интригантно да је истина важнија од оцене. **Не бојте се да признате да не знате, али не с изгледом кривца: „Ја сам учио...“, већ са искреним интересовањем: не знам, али ме веома занима, кажите ми одговор.** Чак и ако професор буде незадовољан таквом нетактичношћу, он осећа захвалност зато што се није осећао као чудовиште које убија децу, већ као интересантан саговорник – значи оцењиваће вас добро расположен.

И коначно, ако професор очигледно „обара“ потрудите се да учтиво пружите отпор. Питања на која не морате знати одговор, замолите да упише у протокол

испита (касније на основу тога можете да се жалите на оцену) на томе треба обавезно insistirati и ако важе речи изврћу, праве се да не разумеју. Када професор намерно деконцентрише (засипа питањима, увредљиво коментарише одговоре), некорисно је ћутати. Боље је одлучно рећи тоном који не сумња у

добре намере професора: „Извините, мени је веома тешко да одговарам на неколико питања одједном (да говорим док ви причате). Дозволите да их запишем и одговарам једно по једно.” Ако понашање професора изгледа као да он намерно хоће да вас избаци из такта, боље је да се не увредите и не истрчите са сузама из учионице или сале. Као и у сукобу са било којом неоправданом агресијом, најважније је да не подржавате игру по његовом сценарију, тј. да не постанете ни жртва ни противник. Нагласите својим понашањем да ви ту радите озбиљан посао и да верујете да тако раде и остали.

РАЗГОВОР СА...

Анамаријом Ковенц Вујић

Александар С. Вујић и Анамарија Ковенц Вујић

*Госпођу Анамарију Ковенц Вујић сам имао прилику да често виђам на концертима у Галерији САНУ, Коларчевој задужбини и на концертима Међународне трибине композитора. Међутим, упознали смо се тек у априлу 2021. године. Повод за наш разговор подстакла је сама госпођа Вујић. Наиме, сазнавши да наша школа носи име пијанисткиње и професора ФМУ Невене Поповић, госпођа Вујић је срдечно поклонила школи неколико партитура које је њен супруг, композитор, **Александар Вујић** компоновао за Невену Поповић и њој их посветио, као и комплет са 4 CD-а са музиком Александра С. Вујића. Убрзо после тога, контактирао сам госпођу Вујић и замолио је да урадимо интервју о њеном супругу. У*

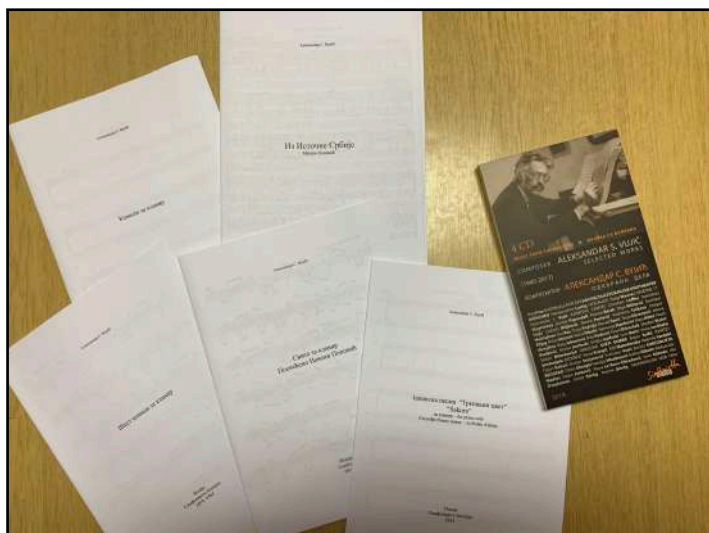
разговору који смо водили у априлу 2021. године госпођа Вујић ми је срдечно отворила врата свог дома у улици Тошин бунар у Земуну.

Анамарија Ковенц Вујић рођена је у Будимпешти, а по занимању је архитекта и пасионирани је љубитељ музике. Била је члан различитих одбора за урбанизам у Београду и Земуну, а такође је и добитница многобројних награда и признања у струци. Живела је и радила у Земуну и 6 година и у Минхену. Данас, како сама каже, време проводи бринући о музичкој заоставштини свог супруга.

Разговор смо кренули, наравно, од самог почетка.

Хајде да кренемо од детињства. Како је **Александар Вујић** одлучио да се бави музиком?

Пошто је његова мајка Вера Бараћ била професорка клавира, а старија браћа Јован и Владимир су учили клавир, и мали Шаца је желео да учи тај инструмент. Његова мама није баш била за то, сматрала је да је хлеб музичара тежак, а њен син је имао веома добре оцене из свих предмета. Тек кад је Александар напунио

Поклон Ане Вујић: партитуре и CD

10 година, попустила је и он је кренуо да учи клавир од професорке Магде Крагујевић у музичкој школи у Сенти. Потом је живео 2 године у Суботици, где је његова професорка клавира била Јелена Рукавина. Године 1960. је прешао да живи из Сенте у Земун, и уписао је музичку школу Славенски код Лилике Петровић.

Одакле му интересовање и за композицију и за дириговање и за педагогију?

Сматрао је да су сви значајнији музичари историје музике владали минимум једним инструментом (углавном клавиром), да су компоновали и дириговали и да им је то обезбедило ширину погледа. Већина њих се бавила и педагогијом и на тај начин су зарађивали свој хлеб и преносили своје знање младим генерацијама. И мој супруг је волео да свира, компонује и диригује, а и да се бави надареним студентима.

Да ли знате који су били омиљени композитори Александра Вујића на које се он угледао у свом стваралаштву?

Највише је ценио Баха, Моцарта, Бетовена, а од савремених композитора Бартока и Стравинског.

Како су изгледали тренуци када је Александар Вујић компоновао? Где је то радио, на који начин се припремао?

Клавир Александра С. Вујића

Он је компоновао или у нашем радном простору или уз свој полуконцертни клавир у дневном боравку. Рано је савладао како се дигитално пишу ноте, још 1991. године, и то му је помогло да не мора никога да ангажује за преписивање својих нота. То је јако повећало његову ефикасност. Волео је да се „игра“ музичким материјалом, као што су уосталом и композитори барока и класике обрађивали једну композицију за најразличитије саставе.

Ваш супруг је иза себе оставио велики број композиција. На званичном сајту сам имао прилику да видим да тај број обухвата 252 композиције. Како је стизао да компоњује толики број композиција?

Радни простор Александра Вујића

Шаца је био пре свега заљубљен у музику и у стварање музике, поред тога је волео да испробава разне инструменте и да се „игра“ музичким материјалом. Веома је био брз и ефикасан у било ком свом послу, па и у компоновању. Пуно својих композиција је прерадио за различите саставе. Умео је да буде критичан према себи. Стално је „поправљао“ и дорађивао своја дела да би још боље звучала.

У целокупном опусу Александра Вујића издвојиле су се две композиције као најизвођеније, то су *Српско коло* и *Оче наш*. Да ли су те композиције имале посебан значај у његовом опусу и на који начин се то показало?

Има барем 3 композиције, које су постигле изузетно велику извођеност: то је *Српско коло*, *Оче наш* на разним језицима и *Србија*, говорна fuga. Поред тога има још десетак дела која се веома радо изводе, што је реткост у историји савремене класичне музике. Интересантно је да је направио за сваки ансамбл који је од њега тражио посебне верзије одређених композиција. Тако на пример Коло има 27 верзија и скоро све су барем једном изведене. Пошто су сестре Герег ишле на такмичење у Аустрији, где се тражила савремена композиција краћа од 5 минута, мој супруг им је написао скраћену верзију *Кола* за клавир четвороручно, која траје око 3,5 минута и изузетно је сажета и ефектна. Где год је изведена, пропраћена је највећим аплаузом. Очигледно да је његово дело нашло пут до извођача и до публике. *Метаморфозе* или гудачки квартет *Сећање на Бартока* су сасвим другог типа, теже, савременије и ређе се изводе, али увек са успехом и изненађењем.

Читајући текст који је публикован уз четвороструки диск са музиком Александра Вујића, приметио сам једну занимљиву реченицу. Наиме, Александар је рекао да „језичка баријера спречава извођење хорских дела малих народа“. Можете ли појаснити како је у пракси изгледало превазилажење ове баријере на примеру хорских композиција Вашег супруга?

Мој супруг је на почетку своје каријере највише компоновао за хорова, и свестан је био чињенице да страни хорова нерадо певају дела на српском језику. Иако је Мокрањац сјајан композитор, веома га ретко изводе страни хорова. Пошто је

Александар знао течно мађарски, немачки и енглески језик, није му било тешко да своје хорске композиције препева на те језике. Поред ових језика Александар је писао композиције и на латинском језику. Проналазио је јеврејске напеве на оригиналном арамејском језику, а афричке песме је добио на оригиналним језицима и тако их је преточио у хорске композиције. На тај начин је постигао да га певају хорови на свим континентима, сем у Аустралији. Увек је посебну пажњу обраћао на склад и логику између нагласка одређеног језика и музичког штива. У САД је имао три издавача и судећи по проданим нотама, више од 100 хорова је певало нешто од њега. Добијао је писма од диригената у којима траже и друге његове хорске композиције.

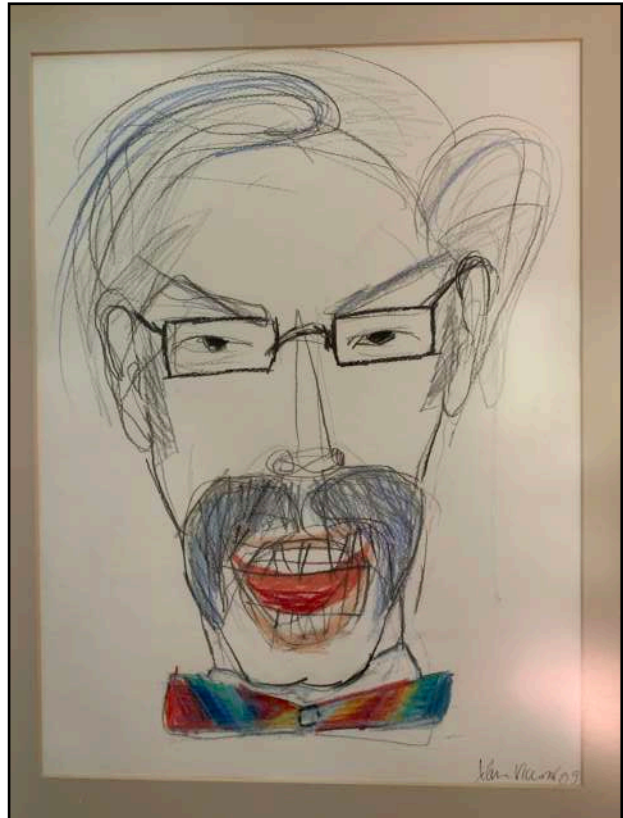
Можете ли из прве руке представити како је изгледала сарадња Александра Вујића са музичарима са којима је свирао?

Вујић је био веома позитиван човек, сходно томе је имао углавном веома добру сарадњу са другим музичарима и својим добрим студентима. Важио је за строгог, али праведног професора. Његови бивши студенти тврде да су од њега научили најважније ствари и да није ништа тражио узалудно и безразложно. Свирање оркестарских партитура, предмет који је он предавао на Факултету музичке

уметности у Београду, јесте кључни предмет јер служи да се пронађе суштина музичког дела. Неки од његових студената су тражили да код њега упишу докторске студије. То ФМУ није дозволио, с образложењем да Вујић није предавао главни предмет. Заборавили су на то да је он од свих колега био најшире образован и да његов предмет уводи у суштину музичког дела. Вујића су ценили у Немачкој, Италији, Мађарској и САД више него у Београду, што је парадоксално. И данас ми се јављају диригенти и траже његова углавном хорска дела. Највише пута изведено Вујићево дело је Отче наш, које је снимљено на много ЦД-ова широм света и то на разним језицима.

А можете ли рећи каква је сарадња била са Невеном Поповић по којој наша школа носи име?

Вујић је имао са Невеном Поповић одувек веома лепе колегијалне односе. Свирала је она његова дела и раније, али кад сам ја 2013. године почела да

Портрет Александра Вујића

водим музичке матинее у Moritz Eis сладолеџиници, Невена је схватила колико је важно студентима да наступају пред малом публиком. Слала је своје најталентованије студенте да свирају, и то више због мог супруга, који се јако лепо слагао са њом и кога је она веома ценила. То је било обострано. Њени студенти наступали су и на Фестивалу камерне музике Тисин цвет у Кањижи, који је мој супруг основао још 2005. године и који траје и данас.

У току интензивне сарадње је решила да организује концерт за Ацин 70. рођендан уз помоћ својих најбољих студената. То је остварила у сали Студентског културног центра. Свирали су Клевис Гјерђи, Наталија Младеновић, Галина Николин, Иван Башић, Дејан Јанковић и др. Куриозитет је и да сам преко власника Moritz Eis сладолеџинице дошла до контакта са Фестивалом у Аустрији, у Гмундену, где сам предложила Ивана Башића да наступа, а пратила га је на путу његова професорка Невена Поповић.

Постери за концерте

члан жирија на различите хорске свечаности широм света у организацији Интеркултур-а. Такође му је много значила наруџбина Шлезвиг-холштајн фестивала за 250. годишњицу смрти Баха. Он је компоновао композицију Воспојте на исти текст на који је Бах компоновао своју композицију. Такође, била му је јако драга наруџбина из Републике Српске за ораторијум *Голгота Јасеновачка*.

Пренесите читаоцима неке утиске са концерата код нас и у свету и утиске које је публика имала након слушања његове музике? Како се остваривала међусобна комуникација Вујића и публике преко његових композиција?

Он је сматрао да уметност мора да комуницира са публиком. Говорио је да је Бах у своје време сматран „старомодним“ композитором. Вујићеве композиције иако делују једноставне, оне су прилично тешке за извођење. Има веома различитих композиција, али свака од њих налази своју публику. Не би имао толике наруџбине из Немачке и из САД, да је писао припросто или прозаично.

Можете ли издвојити неки посебан концерт, награду и композицију коју је Ваш супруг волео?

Прва награда на анонимном међународном такмичењу Роберт Шуман за хорска дела у Цвикау (Zwickau) у Немачкој му је била веома драга и важна, јер је Србија 1995. године била анатемисана. Он је добио тада и прву и трећу награду са два различита хорска дела и тиме освојио тамошњу јавност. Од тада је био позиван као почасни гост, а касније и као

Колеге у Београду су биле помало љубоморне што се Вујићева дела веома често изводе, што су три његове композиције постале прави „хитови“ савремене класичне музике. Његови концерти су били махом пред пуним аудиторијумом, што говори о томе како је публика оцењивала његову музику.

Волела бих да наведем неколико реченица из једног текста за CD који је снимљен у Минхену:

Утици најразличитијих струјања на бази религиозне традиције, које се срећу на интернационалној хорској сцени, огледају се у упечатљивој стилској различитости Вујићевих дела. Ипак, то није чудновата мешавина, него једна добро промишљена, узбудљива многозначност у пулсирајућој ритмици и блиставом пресијавању хармонија и носилац једне пре свега позитивне животне поруке. (Фоно Форум, Dagmar Klug)

О Александру Вујићу у часопису *Around the Globe*

Чиме је Александар Вујић највише био инспирисан у свом стваралаштву?

Вујића је прилично инспирисао српски фолклор, а у хорском стваралаштву Мокрањац. Отишао је ипак корак даље, јер је приликом обрада фолклорних тема користио и дисонанце, ослањајући се на „ојкање“ из Херцеговине. Његова свита *Кондуре и опанци 1* обрађује баш те дисонантне песме из Херцеговине, као што су *Овце чува*.

Како је Александар Вујић волео да проводи слободно време? Које је књиге волео да чита, музику да слуша?

Волео је да чита Борхеса, Живковића, Павића, а највише Чехова. Свако вече је читао пред спавање, као што је сваки дан почињао „фискултуром“, односно једночасовним вежбањем клавира. Волео је да плива и да се шета у природи, да посматра птице, лептире, биљке са највећом пажњом и одушевљењем. Чувам његове сјајне фотографије из природе. Имао је добро око за прављење фотографија. Најлепше моје портрете је он фотографисао. Радо је ишао на концерте, слушао је дела својих колега, што није баш карактеристично за остале композиторе.

Разговор водио Мирко Јеремић

БИОГРАФИЈА КОМПОЗИТОРА АЛЕКСАНДРА С. ВУЈИЋА

Александар С. Вујић је био композитор, диригент и пијаниста, професор Факултета музичке уметности. Рођен је у Сенти 1945, а преминуо у Београду 2017. године. Дипломирао је на три одсека на Музичкој академији у Београду – клавир, дириговање и композицију. Усавршавао се на Конзерваторијуму *Франц Лист* у Будимпешти и на интернационалним диригентским семинарима. Од 1974. године радио је на Факултету музичке уметности у Београду. Водио је оркестар ФМУ, а оснивач је Мадригалског хора ФМУ, с којим је остварио изузетне резултате у земљи и иностранству и камерног оркестра *Симфонијета*. Остварио је велике успехе и на пољу оркестарске и на пољу хорске музике диригујући и Београдском филхармонијом, Симфонијским оркестром РТС-а, хором *Браћа Барух*, *Првим београдским певачким друштвом*.

Иако се углавном чини да је композиторско стваралаштво Александра Вујића углавном везано за хор, његов опус је веома разноврстан. Међу великим бројем солистичких, камерних, вокалних и вокално-инструменталних дела, истиче се *Српско коло* које је првобитно компоновано за гудачки оркестар.

ХОРСКО КОМПОНОВАЊЕ КАО СТРАСТ

Вујић је највећи део свог рада посветио компоновању за хорове. Још 1983. године је одликован наградом мађарске владе *Золтан Кодаљ*. Занимљиво је да је за прославу 250 година од смрти Јохана Себастијана Баха компоновао композицију за камерни хор „Воспојте Господу“. Вујићеве хорске композиције су највише везане за духовну музику и српски фолклор. Велики значај за страдале у Јасеновцу током Другог светског рата, Александар Вујић је учионио компоновањем дела *Голгота Јасеновачка*, која се и сматра међу најзначајнијим делима у његовом опусу. Још једно значајно дело које је изведено на 50-годишњицу рада Александра Вујича је *Господи возвах*, које је инспирисано ранохришћанском музиком.

[Линк ка сајту Александра С. Вујића.](#)

МУЗИКА И МИ: МУЗИКОТЕРАПИЈА

АУТОР: МИЊА МАРЧЕТИЋ, НАСТАВНИЦА ФЛАУТЕ

Да ли сте се икада запитали како музика утиче на нас и наше здравље? Још од давних времена сматрало се да музика има исцелитељске моћи. У последњих стотинак година бројни научници активно проучавају утицај музике на наша психичка стања. Оснивају се бројни центри за помоћ људима који имају одређене проблеме, било да је реч о људима који су, без

обзира на животну доб, преживели трауматичне догађаје или деци са потешкоћама у развоју. Они покушавају да открију тајне људског ума управо преко музике, кроз посебну психотерапеутску праксу по имену **музикотерапија**. Шта је **музикотерапија**?

Музикотерапија је пракса у којој се музика користи у оквиру терапије, како би се превазишли одређени физички, емотивни, когнитивни и социјални проблеми индивидуе. У тим случајевима, исцелитељска моћ музике се приписује управо оном подручју људског изражавања у којем речи постају немоћне. Дакле, један од основних задатака музикотерапије јесте да се преко музике продре до оних сећања, оних способности мишљења и оних емоција и проблема до којих вербалним методама, односно разговором понекад није могуће допрети и освестити их.

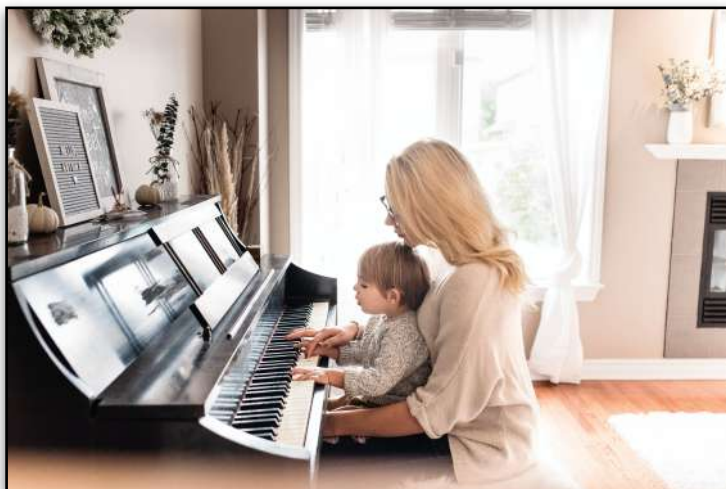

Музикотерапеут поседује пре свега музичко образовање и низ посебних обука потребних за бављење музикотерапијом. Рад са музикотерапеутом подразумева низ појединачних сесија у трајању од 15 до 60 минута. За време тих сесија, музикотерапеут најпре

процењује стање свог пацијента и одлучује како ће изгледати програм терапије и њени циљеви. Најчешће, почетна фаза подразумева слушање и певање мелодија које музикотерапеут свира. Понекад је реч и о најједноставнијим

мелодијским обрасцима и песмама чија је улога комуникација, као што су песме којима се говори једно најобичније „добар дан“ или „довиђења“.

Музикотерапеут проналази песме које одговарају одређеним емотивним ситуацијама или догађајима, те је помоћу њих могуће реконструисати често потиснута сећања, па чак и пронаћи кључ за даље решавање проблема пацијента са којима се терапеут сусреће. Методе музикотерапије подразумевају и што учесталије и што дуже укључивање пацијента за

време сесија и пажљиво праћење начина на који се он изражава, односно, на коју музику има које реакције. У каснијим фазама, терапија постаје заједнички креативни чин терапеута и пацијента: заједничко стварање мелодија и песама и њиховог значења (и значаја) у животу пацијента. Све време, кроз овај вид терапије, прави се спона са свакодневним активностима – шта нас чини тужним, шта срећним, шта нам представља потешкоће, како да решавамо проблеме и тако даље.

Размишљање о музици коју слушамо је наша свакодневна активност, која

уједно претставља и урођену потребу. Који су то немусички ефекти које она има на нас? Када је слушамо? Како се осећамо док је слушамо? Да ли одређена музика мења наше расположење и, ако да, како? На основу одговора на ова и слична питања потом можемо да групишемо музику коју слушамо и кроз анализу нашег доживљаја музике, можда чак и научимо нешто ново о себи.

Иако се музици приписују исцелитељска својства још од давнина, музикотерапија представља једну релативно нову

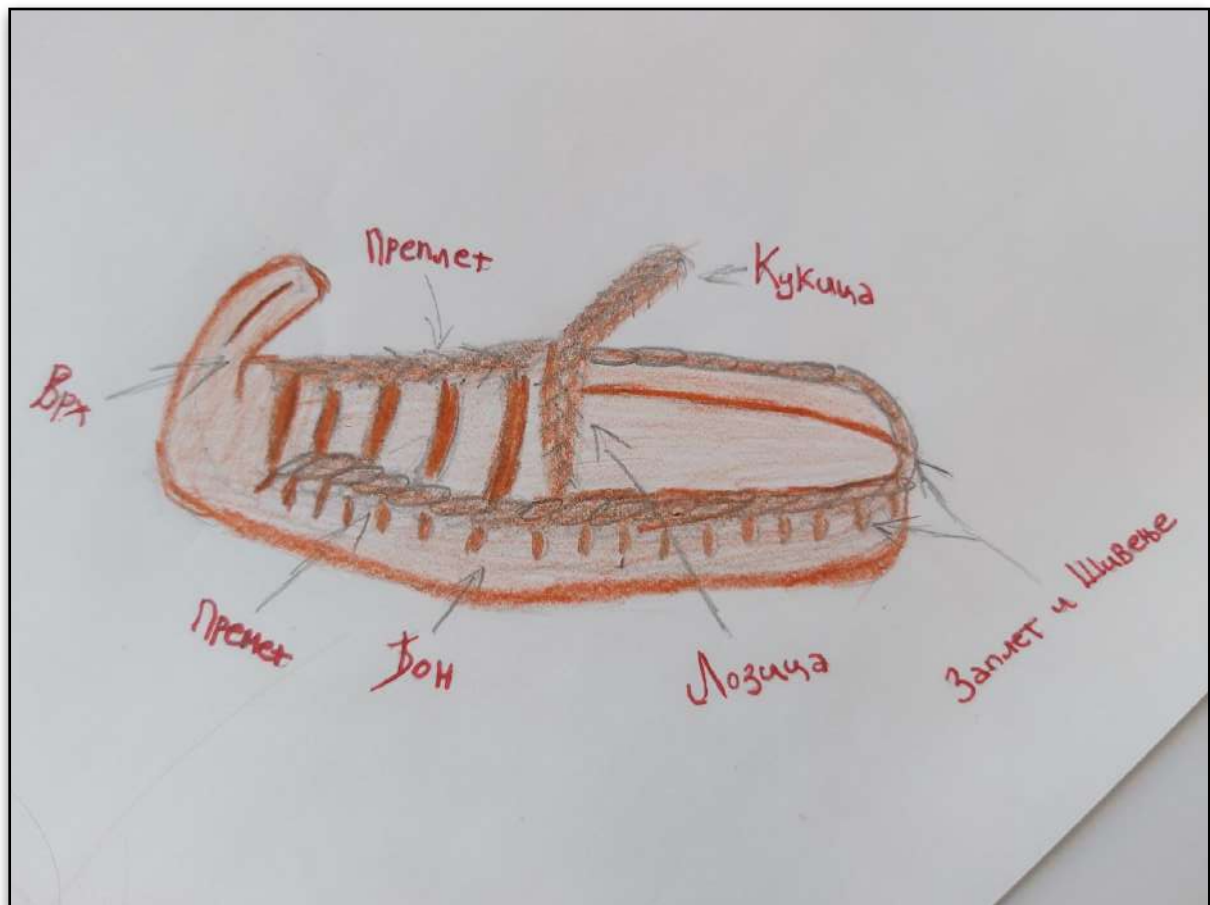
област, чије је истраживање још увек у току и готово је једнако сложено као и само истраживање људске психе. Но, то нас не спречава да и даље слушамо музику, размишљамо о њој и тумачимо шта све она за нас значи.

РАДОВИ УЧЕНИКА

Током школске 2020/2021. године расписали смо конкурс за достављање ученичких радова који би ушли у избор за објављивање у трећем броју школског часописа. Број пристиглих радова био је велики, а ученици су се на различите начине инспирисали и ирзали. Радове који су ушли у најужи избор можете видети на следећим странама.

Маша Здравковић, први разред (СТП)

Маша је нацртала опанак и описала његове делове и њихове називе

Миона Чкоњовић, други разред (СТП)

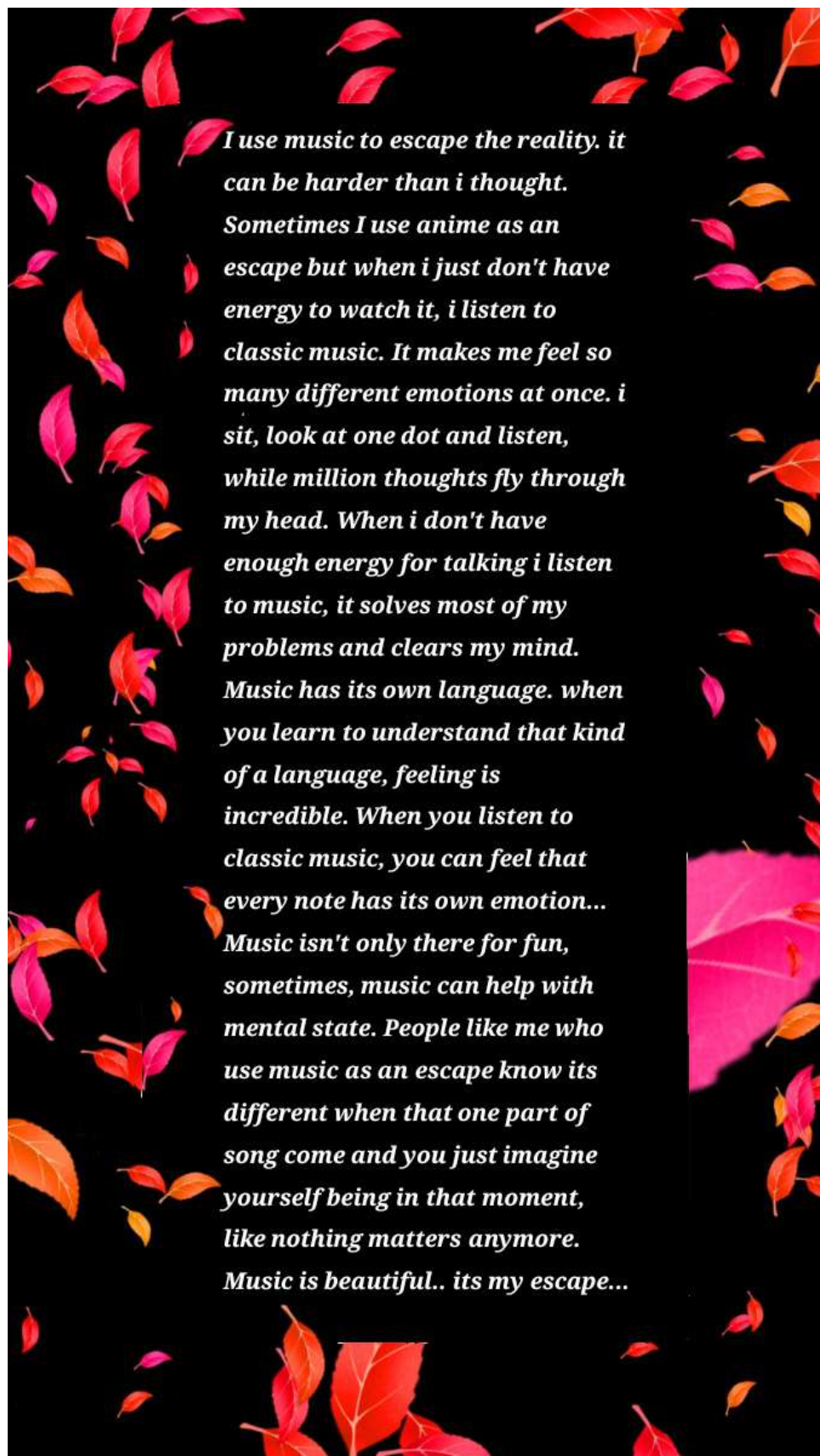

Коста Станимировић, трећи разред (виолина)

Тијана Станковић, трећи разред (клавир)

Тијана је написала кратак састав на енглеском језику на тему шта за њу представља музика.

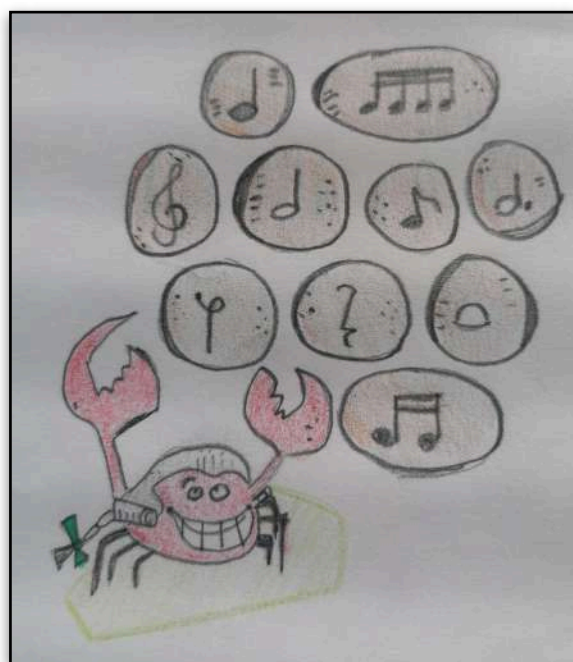
Даница Веселиновић, трећи разред (флаута)

Даница је написала краћи текст на тему "О каквом наступу сањам"

Одмалена сам сањала о томе да се бавим музиком и да често наступам пред публиком. Редовно сам играла и певала пред мојим укућанима. Када сам случајно чула звук флауте, схватила сам да је то мој инструмент. Ове године се припремам за више онлајн такмичења на којима се може учествовати ако пошаљете свој снимак. Такође, припремам се за један онлајн концерт класе где ћу свирати са мојим другарицама. Жао ми је што због тренутне ситуације публици није дозвољен улаз. Међутим, ја увек замишљам како свирам пред публиком и то ми даје осећај правог наступа. На мом наступу нема места за трему, већ само за узбуђење и радост музицирања. Данима бирам одговарајућу хаљину. Изабрала сам свечану белу са пуно ситних шљокица. Требаће ми и сребрна дијадема, да се слаже уз флауту. Када сам видела велики број људи у публици, одушевила сам се и опустила у потпуности. Одсвирала сам све композиције које сам до сада научила и добила громогласан аплауз. За бис сам поново одсвирала своју омиљену композицију *Прелудијум и денс* док су ме из публике обасипали цвећем. Као награду, добила сам нову, потпуно сребрну флауту са новом футролом. Након концерта дала сам интервју и дружила се и сликала са мојим другарима који су ме све време бодрили из публике. Била сам јако поносна и срећна што сам са драгим људима поделила овакав тренутак и уверила се у то да је срећа већа када се дели.

Даница је нацртала и један цртеж уз објашњење:

У слободно време моја сестра, која свира виолину, и ја скупљамо каменчиће по којима цртамо нотне вредности. Исцртане каменчиће комбинујемо и ређамо тако да сваки пут добијамо различите тактове.

Елена Мијаиловић, други разред (флаута)

Елена је написала текст на тему "Музика као инспирација"

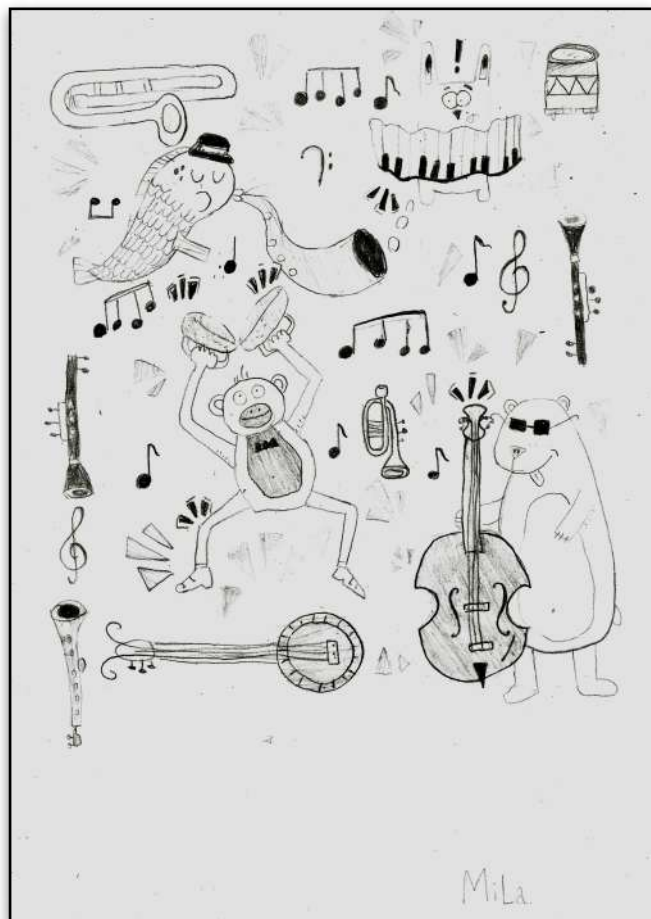
Сваки човек има занимање којим се радо бави. Као мала, маштала сам о томе да будем дизајнер играчака, сликарка или учитељица. Сада имам жељу да постанем наставница флауте. Волим да свирам, али и да преносим знање деци. Имала сам прилику да помажем млађој сестри која ја тек кренула да свира флауту. Често сам имала наступе и такмичила се, али један тренутак посебно ме је инспирисао. Отишла сам са мојом најбољом наставницом флауте на Факултет музичке уметности. То је једна велика зграда окружена музиком где сам упознала професора код којег ћу студирати. Рекао је да јако лепо свирам. Допао ми се факултет, професор, а и лимунада је тамо лепа. Моје амбиције су саткане од лепих нота и жеља и надам се да ћу на том путу успети. Сви ми кажу да лепо свирам. Када постанем наставница флауте, вратићу се у Гроцку и даље преносити своје знање и љубав према флаути јер „Ко се својих крила сети, лако може да полети.“ Надам се да ће се, када за то дође време, моја крила звати флаута.

Елена је такође нацртала и цртеж након слушања композиције "Плес шећерне виле" П. И. Чајковског.

Миа Михајловић, четврти разред (флаута)

Миа је нацртала цртеж након слушања композиције "Плес шећерне виле" П. И. Чајковског.

Мила Малешевић, други разред (флаута)

Мила је након слушања композиције "Карневал животиња" насликала следећи цртеж.

Магдалена Мијаиловић, први
разред (флаута)

Након слушања композиције ”
Севилски берберин” Ђоакина
Росинија, Магдалена је насликала
следећи цртеж.

Анастасија Петровић, пети
разред (флаута)

Следећи цртеж Анастасије
Петровић је настао након
слушања композиције “Spirited
Away” Џоа Хасаишија.

Дуња Ђорђевић, трећи разред (флаута)

Следи једна композиција ученице Дуње Ђорђевић уз причу која прати саму композицију.

Инспирисана песмом *Једнорог*, компоновала сам композицију *Мој мали једнорог*. Волим једнорога јер он не само што представља симбол среће, доброте и мира, већ и симбол наде за све наше снове прекривене звезданом прашином за којима чезнемо у животу. Ако верујемо у једнороге, онда је све могуће! Прочитајте песму, а затим ослушните композицију. Подсетиће вас на његов грациозни галоп, раздрагано скакутање по дуги и звездану прашину.

Једнорог

Ухвати ми звезду падалицу,
Да ми оствари једну жељу.
Само једну малу, малецку!

Ништавну спрам свемира,
Невидљиву под звездама.
Тиху, као сан сањалице.

Пронађи ми дугу,
По њој да шетам.
Можда дуга покаже пут.

Ухвати ми једнорога,
Доведи га пред двери моје.
Он, истину зна!

Мој мали једнорог

Дуња Борђевић

Flute

Piano

Measures 1-4: Flute part in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The piano accompaniment consists of two staves, with the right hand playing chords and the left hand playing a simple bass line.

5

Fl.

Pno.

Measures 5-8: Flute part continues with a melodic line. The piano accompaniment features more complex chordal textures in the right hand.

9

Fl.

Pno.

Measures 9-12: Flute part continues with a melodic line. The piano accompaniment features more complex chordal textures in the right hand.

13

Fl.

Pno.

Measures 13-16: Flute part continues with a melodic line. The piano accompaniment features more complex chordal textures in the right hand. The piece concludes with a double bar line.

Николина Јевремчевић, четврти разред (флаута)

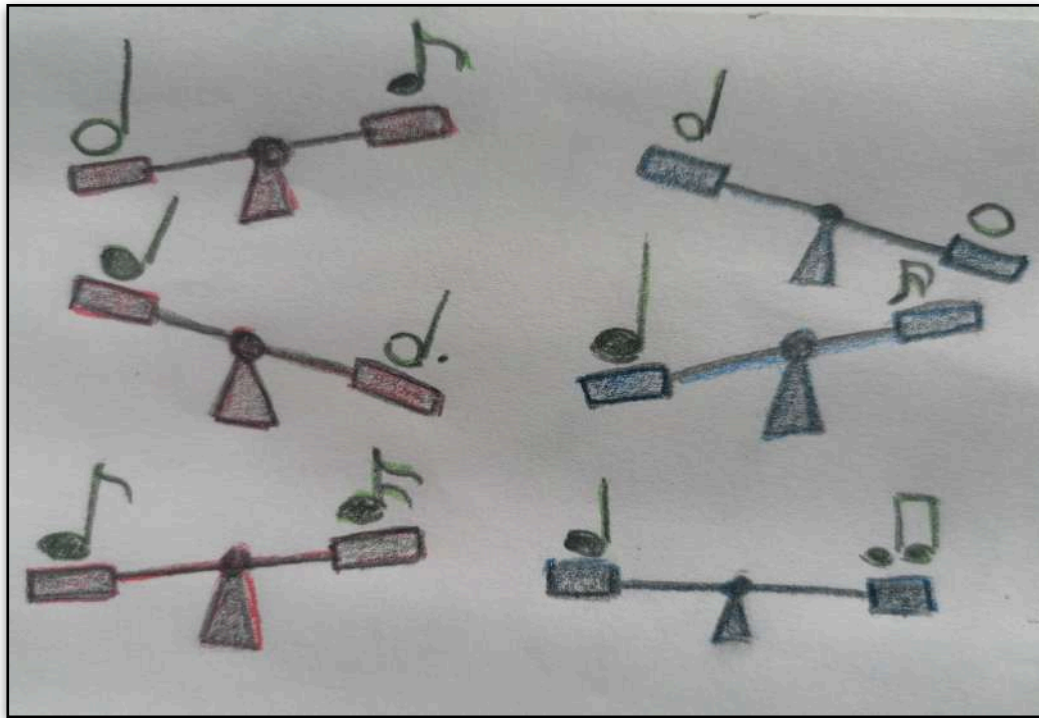
Николина је написала састав на тему "Моја идеална школа"

У Србији постоји пуно музичких школа. Међутим, ја сам срећна и поносна што сам ђак баш ове музичке школе која носи назив по једној од најпознатијих пијаниста и професора, Невени Поповић, која је на Факултету музичке уметности у Београду чак учила и неке од наставника из наше школе да свирају. Иако је веома мала, прија ми да у њој проводим време. Идем у школу са многим другарима са којима се дружим још одмалена. Часови су динамични, интересантни, музика је свуда око нас, а време пролети. Међутим, моја идеална школа би требало да има много више простора и много веће учионице које би биле украшене нотама, а један зид би био намењен за лепљење наших цртежа и фотографија са концерата. Инструменти би били нови и никада се не би кварили. Највише од свега бих желела велику салу за концерте где би било места за публику из целе Гроцке. Концерти би се одржавали на крају сваког месеца. Онлајн наставе не би било, а лаптопове би једино користили за гледање концерата и музичке квизове. За ужину би се делили мафини. Таква школа изгледала би као бајка у којој свирам свој омиљени инструмент - флауту.

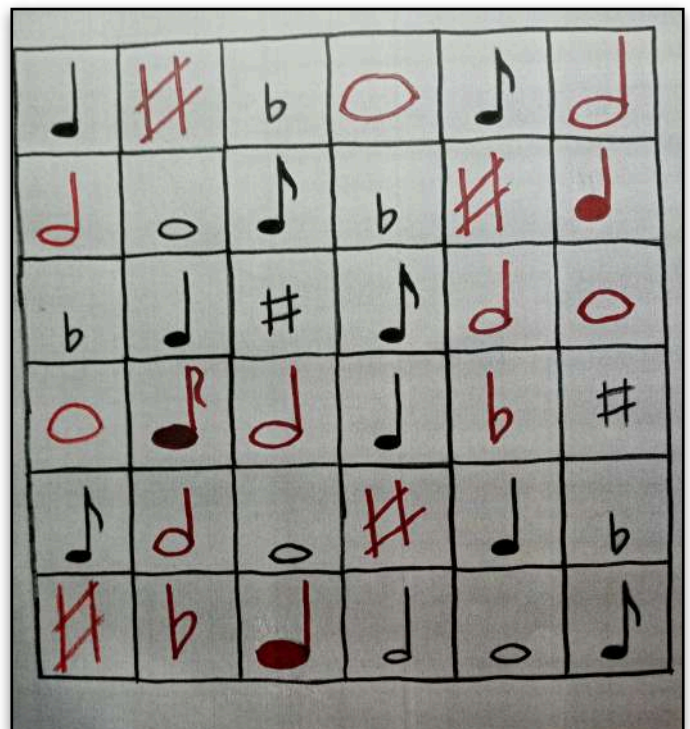
Тара Милосављевић, други разред (флаута)

Тара је на занимљив начин дочарала како доживљава нотне вредности и како их је најлакше запамтити.

Јована Цветковић, пети разред (флаута)

Тара је искористила већ решене судоку задатке и сваки број заменила одговарајућим музичким симболом. Најбрже решава судоку у школи.

КО СУ БИЛИ НЕВЕНА И БОРИВОЈЕ ПОПОВИЋ?

Током школске 2016/2017. године ОМШ „Невена Поповић“ је добила заоставштину пијанисткиње и професорке Факултета музичке уметности Невене Поповић и њеног тате, професора Факултета музичке уметности, композитора и диригента Боривоја Поповића.

Невена Поповић

Невена Поповић је рођена 27. априла 1955. године у Београду, а преминула је 30. марта 2016. године. Завршила је основну и средњу музичку школу *Јосип Славенски* у класи проф. Јеле Кршић, а на Факултету музичке уметности у Београду дипломирала је 1975. године оценом 10, у класи проф. Андреје Прегера.

Магистарске студије завршила је 1977. године на Академији *Santa Cecilia* у Риму, у класи Вићенца Виталеа, а затим у Фиренци као стипендисткиња америчке академије *Rosary college of fine Arts*, као и на Факултету музичке уметности у Београду.

Усавршавала се и на мајсторским курсевима код познатих пијаниста *Alda Ciccolinia*, *Владимира Ашкеназија* (одабрана међу 9 од 90 пријављених кандидата за активно учешће на његовом курсу и наступ на концерту у оквиру *Луцернског фестивала* 1981. године).

Добитница је бројних награда у земљи и иностранству: седам првих и специјалних награда на републичким и савезним такмичењима као ученица и

студенткиња, награде Фонда *Олга Михајловић* 1974. године, Октобарске награде 1974. године и награде Фонда *Емил Хајек* 1976. године (први добитник те награде). Освајала је и награде на међународним такмичењима 1975. године у Сенигалији, 1976. *Alfredo Casella* у Напуљу, *Franco Manino* 1976. у Риму, Златну медаљу у Амалфију 1977, награду фестивала *International Masterplayers* у Минхену 1983.

Наступала је као солиста, камерни музичар и са оркестрима у Србији и иностранству (у Италији, Швајцарској, Немачкој, Француској, Финској, Мађарској, Аустрији, на турнејама по Русији, Молдавији, Грузији, Летонији и другим земљама бившег СССР-а), као и на многим фестивалима у земљи и иностранству (БЕМУС, НУМУС, Будва-град театар, Мермер и звуци...), са диригентима као што су Томас Сандерлинг, Емил Табаков, Антон Колар, Ванчо Чавдарски, Јорма Панула...

Снимала је за радио, телевизију и CD, као солиста и са виолинистима Мајом Јокановић и Сретеном Крстићем. Снимала је често за београдску, италијанску, француску, швајцарску, немачку, финску и совјетску радио-телевизију. На Факултету музичке уметности је радила од 1979. године, најпре као

асистент, затим доцент, а од 1998. године као редовни професор за ужу уметничку област клавир. На Академији уметности у Бањалуци ангажована је од њеног оснивања 1998.

Њени студенти освојили су до сада велики број награда на међународним такмичењима широм света. Њих десетак ради на ФМУ у Београду и спада међу најуспешније домаће уметнике (Милош Михајловић, Владимир Милошевић, Владимир Цвијић, Небојша Максимовић, Соња Лончар, Јасна Туцовић, Дејан Суботић), а велики број их делује успешно у иностранству.

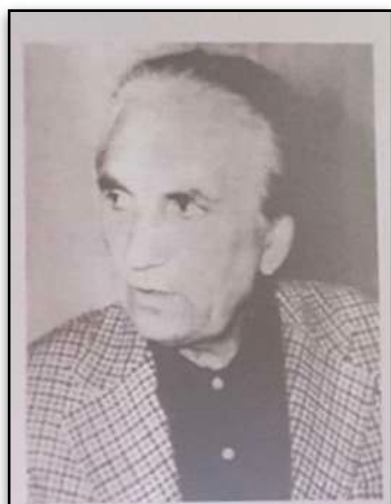
Невена Поповић била је члан међународних жирија у Србији, као и у Италији, Француској, Грчкој и Грузији. Одржала је и бројне мајсторске курсеве у земљи и иностранству. Била је један од оснивача такмичења Бањалучко бијенале.

Делатност Невене Поповић је била вишеструка. Била је педагог, пијаниста, члан многобројних жирија различитих такмичења и домаћих и

интернационалних. Управо таквим ангажманима допринела је развоју како клавирске педагогије и такмичења, тако и многобројним институцијама на којима је радила. О Невени Поповић као пијанисткињи домаћа и страна критика је увек имала речи хвале. Писали су да њен пијанизам одликује „висока техника“ која „има своје унутрашње покретаче у споју великог замаха, словенске топлине и изузетне осетљивости.“ Иностранци критичари карактерисалису је као „феноменалан пијанистички таленат из Југославије“ којој је „пијанистичка техника само средство да свој богати емотивни потенцијал и изражајну снагу претвори у музику [...] у дубоком личном контакту са садржајем дела.“

Бранка Ивковић - Петронић

Боривоје Поповић

Боривоје Поповић, професор ФМУ, композитор и диригент, рођен је 1918. у Крупцу, селу покрај Пирота. Школовао се у Лесковцу, Сремским Карловцима и Београду. Године 1938. завршава Богословију Свети Сава у Сремским Карловцима. Жеља му је била да настави породичну традицију свештенства, јер му је деда са очеве стране био православни свештеник у Пироту. Исте године постаје и студент Православног богословског факултета у Београду, где је и апсолвирао, али нажалост никада није окончао своје богословске студије.

Прву годину виолинског одсека средње музичке школе при Музичкој академији у Београду завршава 1939. године и то у класи наставника Живорада Грбића. Школовање виолине прекида због тешких услова живота у земљи који су се одиграли током 1940. године. Ратни сукоби доводе до тога да се врати у родно место где проводи већи део окупације. Септембра месеца 1944. године ступа у народноослободилачку војску где се назире и први уметнички кораци. Постаје руководилац *Културне екипе 46. дивизије* и диригент хора и оркестра ове војне формације. Следеће, 1945. године, постаје диригент хора Пете Армије у Скопљу. Своју диригентску делатност наставља и радом у хору Културно-уметничког друштва *Стеван Бракус* на Чукарици у Београду од 1946. до 1951. године.

Након завршетка рата 1947. године наставља своје школовање и уписује Наставнички одсек Музичке академије. Своје школовање завршава 1951. године када добија посао у Музичкој школи Станковић где предаје солфеђо, теорију музике и методичку музичке наставе. Упоредо са наставом обавља и

функцију шефа Теоријско-наставничког одсека. Такође, бави се успешно и уметничким и извођачким радом кроз диригентску делатност сарађујући са великим бројем аматерских и професионалних хорова из Београда, постижући значајне резултате. Од 1946. до 1951. године је радио као диригент хора Културно-уметничког друштва «Стеван Бракус» на Чукарици у Београду. Као већ афирмисан наставник Боривоје Поповић је прешао на Музичку академију у Београду 1962. године, где је изабран за предмете Интонација и Методика музичке наставе. Каријеру на високошколској установи започео је у звању професора, а прво наставничко универзитетско звање – доцент – стекао је 1964. године. Ванреди професор постао је 1971, а у највише звање је изабран 1979. године. Боривоје Поповић је један од оснивача Катедре за солфеђо и методику Музичке академије и њен први шеф.

Драгана Тодоровић

О заоставштини

Заоставштина коју је школа добила обухвата монографске публикације, ретке и веома вредне музикалије и серијске публикације. Затим, полуконцертни клавир, пијанино, велики број старих плоча са изванредним снимцима класичне музике. Посебан део заоставштине представљају и фотографије, породични албуми, ликовни радови, дипломе и медаље различитих награда које су добили и Невена и Боривоје Поповић. На следећим фотографијама можете видети избор из поклона.

Наша школа је направила кутак Невене Поповић у учионици бр. 1 у којој се одржава настава клавира и кутак Боривоја Поповића у учионици бр. 2 у којој се одржава настава солфеђа. На овај начин наши ученици могу да се на непосредан начин упознају са ове две значајне личности.

